VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

TEISĖS FAKULTETAS

Vilija Vismantaitė

AR SKAITMENINIS TURTAS GALI BŪTI PAVELDĖJIMO TEISĖS OBJEKTU?

Magistro baigiamasis darbas

Teisės vientisųjų studijų programa, valstybinis kodas 601M90004

Vadovas (-ė) Aušrinė Pasvenskienė _____ _____
(Moksl. laipsnis, vardas, pavardė) (Parašas) (Data)

Apginta _____ _____ _____
(Fakulteto dekanas) (Parašas (Data)

Kaunas, 2017

TURINYS

SANTRAUKA 3
SUMMARY 5
ĮVADAS 7
1. SKAITMENINIS TURTAS 10
1.1. Skaitmeninio turto sąvoka 10
1.2. Skaitmeninio turto rūšys 14
2. SKAITMENINIO TURTO PAVELDĖJIMAS 16
2.1. Skaitmeninio turto paveldėjimo būtinybės atsiradimas 16
2.2. Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktas 18
3. SKAITMENINIS TURTAS LIETUVOJE 20
3.1. Skaitmeninis turtas ir intelektinė nuosavybė 20
3.2. Skaitmeninio turto paveldėjimo Lietuvoje galimybė 23
3.3. Problemos dėl skaitmeninio turto paveldėjimo. 27
IŠVADOS 32
LITERATŪROS SĄRAŠAS 34

SANTRAUKA

Kiekvienas, išmanųjį įrenginį bei interneto prieigą turintis asmuo turi ir didelį kiekį skaitmeninio turto, kurio bėgant laikui tik daugėja. Toks turtas palaipsniui įgyja ne tik sentimentalią, bet ir piniginę vertę, todėl kyla poreikis juo disponuoti taip pat, kaip ir bet kokiu asmeniui priklausančiu turtu. Atsižvelgiant į tai, jog skaitmeninis turtas neturi materialios formos ir „nesusidėvi“, gali būti paveldėjimo objektu daugeliui kartų, neprarasdamas savo pirminės formos. Tačiau vis dar nesant skaitmeninio turto reglamentavimo, nėra aišku kas tokiu turtu laikoma ir ar apskritai toks turtas gali būti asmens nuosavybe. Po Jungtinėse Amerikos Valstijose kilusių teisinių ginčų dėl prieigos prie mirusiojo skaitmeninio turto suteikimo, visuomenei bei teisininkams iškilo klausimas – kas atsitiks su skaitmeniniu turtu jo savininkui mirus? Ar toks turtas gali būti paveldėjimo objektu? Kadangi tai aktualu ir Lietuvoje, toks klausimas keliamas ir šiame darbe.

Siekiant darbo tikslo – nustatyti ar pagal Lietuvoje galiojančius teisės aktus skaitmeninis turtas gali būti laikomas paveldėjimo teisės objektu, buvo išsikelti 4 uždaviniai, turėsiantys padėti šį tikslą pasiekti. Išsikelti uždaviniai skirti atitinkamoms darbo dalims. Pirmoji darbo dalis skirta skaitmeninio turto sąvokos atskleidimui. Antroji – su internetinėmis paskyromis susijusio skaitmeninio turto Jungtinėse Amerikos Valstijose paveldėjimo reglamentavimo aptarimui. Paskutinioji – skaitmeninio turto sąsajoms su intelektinės nuosavybės teise ir autorių teisėms atskleidimui bei skaitmeninio turto paveldėjimo Lietuvoje galimybės analizei.

Pirmoje darbo dalyje, siekiant išsiaiškinti kas yra skaitmeninis turtas, analizuojamos tokios sąvokos kaip „skaitmeninis“ bei „turtas“, kurių atskleidimas padeda suvokti skaitmeninio turto pobūdį. Remiantis užsienio autorių darbais bei JAV Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktu, atskleidžiama ir pateikiama skaitmeninio turto sąvoka bei jo rūšys.

Antroje dalyje kalbama apie skaitmeninio turto paveldėjimo būtinybės atsiradimą, pateikiamos problemos su kuriomis susidūrė asmenys, siekiantys gauti savo mirusių artimųjų skaitmeninį turtą – šiam tikslui aptariamos kelios JAV bylos. Aptariamas JAV Bendros teisės komisijos bandymas parengti Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktą, jo tobulinimas bei šiuo aktu suteikiamos teisės.

Paskutinėje darbo dalyje, didžiausias dėmesys skiriamas skaitmeninio turto paveldėjimo Lietuvoje galimybei. Remiantis Lietuvos nacionaliniais bei ES teisės aktais, atskleidžiamas skaitmeninio turto ir intelektinės nuosavybės objektų santykis, bei tai, ar skaitmeninis turtas gali būti autorių teisių objektu. Norint išsiaiškinti, ar Lietuvoje galimas skaitmeninio turto paveldėjimas, analizuojami Civiliniame kodekse numatyti paveldėjimo objektai, taip pat Lietuvos ir Europos teismų praktika.

Skyriaus pabaigoje analizuojamos galimos paveldėjimo problemos, kurias gali sukelti tam tikro skaitmeninio turto pobūdis ar asmeniui taikoma privatumo bei duomenų apsauga. Aptariama ar skaitmeninio turto savininkas turėtų turėti teisė į turto palikimą savo nuožiūra.

Įvykdžius išsikeltus uždavinius, pavyko pasiekti darbo tikslą ir atsakyti į klausimą ar Lietuvoje skaitmeninis turtas gali būti paveldėjimo teisės objektu. Hipotezė nepasitvirtino, tam tikras skaitmeninis turtas Lietuvoje pavedėjimo teisės objektu būti gali.

SUMMARY

Nowadays almost all internet and smartphone users have digital assets and amount of this kind of property increases with time. Because digital assets can have both sentimental and monetary value there is a need to have the right of disposal. Digital assets don't have physical form so exist only either online or on an electronic storage devices. In such a case, digital assets can be used for a very long time without any damage to its primary form and can stay as object of inheritance for many years.

In many parts of the world, there is still no universally accepted definition and no legislation regarding digital assets. So, it is unclear whether digital assets can be considered as personal property. After some well-known legal battles in order to get access to decedent 's digital assets, society and lawyers in started to raise questions – Whether digital assets can be an object of succession? What will happen to their digital assets when they die? These questions are very relevant so must be considered everywhere, also in Lithuania, so will be considered and in this work.

The aim of this work – to determine whether under the current laws digital assets can be an object of the succession law. In order to achieve the aim of the work, to support or deny the hypothesis that digital assets can 't be an object of Lithuania 's succession law, these four goals were raised:

- to reveal the concept of digital assets
- to discuss how the succession of digital assets and access to digital assets is regulated in the United States.
- to reveal relation between digital assets, intellectual property and copyrights.
- to analyze whether digital assets can be an object of succession law and be inherited

All these goals will be accomplished in certain parts of this work.

The work consists of three main chapters and several different sections in each chapter. First chapter is related to concept of digital assets. In first section can be found analysis of such concepts as "digital" and "asset" and broad concept of digital assets which has been done after analysis of foreign author's studies and Revised Fiduciary Access to Digital Assets Act. Second section is all about different types of digital assets, that can be found in internet and digital devices.

Second chapter is related to the United States of America and Revised Fiduciary Access to Digital Assets Act. In first section is talking about the necessity of inheritance of such property as digital assets and problems that were faced when decedent's families wanted to get access to digital assets. Second section presents the struggle of the first Fiduciary Access to Digital Assets Act's adoption and criticism which leads to Revised Fiduciary Access to Digital Assets Act, to newer and better version of the first act. In this section also explained three-tiered system of priorities that can be found in Revised Act.

The last chapter deals with digital assets in Lithuania and relations between digital assets, intellectual property and copyrights. This chapter is the biggest and consists of three sections. In first section explained how digital assets related to intellectual property and copyrights and when digital assets can be considered as intellectual property. Second section is all about analysis whether under the current laws digital assets can be an object of the succession law. Analysis has been done reviewing both national (mainly Civil code) and European Union laws also and courts' decisions. Finally, the last part is about problems which can be related with some type of digital assets, such as person's privacy, data protection and person's right to leave his property.

After identification of different types of digital assets, analysis of laws and foreign author's studies, I conclude that some type of digital assets can be an object of the succession law. The hypothesis is not confirmed.

ĮVADAS

XXI amžius – technologijų amžius, kuriame sparčiai tobulėjančios technologijos užima labai svarbią vietą žmogaus gyvenime. Nuo to laiko, kai atsirado internetas, socialiniai tinklai, išmanieji įrenginiai, žmonės ėmė gyventi du gyvenimus – realiame pasaulyje bei virtualioje erdvėje, kuri vykstant kartų kaitai įgyja vis didesnę svarbą. Socialinių tinklų atsiradimas lėmė tai, kad tokie veiksmai kaip paskyros susikūrimas socialiniame tinkle, nuotraukų, vaizdo įrašų, elektroninių laiškų siuntimas tapo įprasta ir kasdiene veikla. Žmonėms imant skaitmeninius duomenis vis labiau vertinti ir norint juos apsaugoti, kaip bet kokį kitą jiems priklausantį materialųjį turtą, buvo būtina imtis tam tikrų veiksmų, kad tokį turtą būtų galima apsaugoti ir teisėtai juo disponuoti net ir po jo savininko mirties.

Siekiant užtikrinti skaitmeninio turto apsaugą jo savininkui mirus, įtvirtinti prieigos prie tokio turto suteikimo tvarką, bei leisti mirusio asmens artimiesiems šį turtą paveldėti, 2014 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose, Bendros tiesės komisija[1] parengė Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktą[2], kuriuo remiantis, mirusiojo šeimos nariams būtų leista paveldėti ir valdyti tokį turtą. Po šio teisės akto pristatymo, buvo žengtas istorinis žingsnis – vienoje iš valstijų – Delavere, dar 2014 metais priėmus šį teisės aktą, Delaveras tapo pirmąja valstija Amerikoje, o Jungtinės Amerikos Valstijos – pirmąja šalimi pasaulyje, kurioje artimiesiems įstatymiškai suteikta teisė į prieiga prie internetinėje erdvėje esančio mirusio asmens skaitmeninio turto[3]. Taip teisėje atsirado nauja turto rūšis – skaitmeninis turtas, kurio sąvoką pateikė Jungtinėse Amerikos Valstijose priimtas Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktas.

Iki priimant šį teisės aktą nebuvo aišku, kas turėtų būti laikoma skaitmeniniu turtu. Remiantis vienos iš Europos Parlamento narės Marelle Gallo 2010 metų pranešimu dėl intelektinės nuosavybės teisių įgyvendinimo vidaus rinkoje, skaitmeninis turtas buvo suprantamas tik kaip muzika, kino filmai, vaizdo žaidimai bei programinė įranga[4]. Skaitmeninis turtas buvo suvokiamas tik kaip turtas susijęs su intelektine nuosavybe. Tačiau, nors tam tikras skaitmeninis turtas yra ir intelektinės nuosavybės objektais, tačiau būtų klaidinga manyti, kad skaitmeninis turtas tik šiais apsiriboja. Atsižvelgiant į skaitmeninio turto svarbą,

---

[1] Bendros teisės komisija (Uniform Law Commission) – komisija, atsakinga už vienodų valstijų įstatymų rengimą ir skatinimą tais atvejais, kai įmanoma ir pageidaujama turėti vienodą teisę.

[2] Fiduciary Access to Digital Assets Act (2014). <http://www.uniformlaws.org/shared/docs/Fiduciary%20Access%20to%20Digital%20Assets/2014am_ufadaa_draft.pdf>[aplankyta 2016 12 19].

[3] Delaware Fiduciary Access to Digital Assets Act (2014). <http://legis.delaware.gov/json/BillDetail/GetHtmlDocument?fileAttachmentId=46758> [aplankyta 2017 02 28].

[4] Marielle Gallo pranešimas Teisės reikalų komiteto vardu dėl intelektinės nuosavybės teisių įgyvendinimo vidaus rinkoje (COM(2009)0467 - 2009/2178(INI)) (A7-0175/2010). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20100920&secondRef=ITEM-023&format=XML&language=LT#top> [aplankyta 2016 12 19].

svarbu išsiaiškinti kas yra skaitmeninis turtas, ar jis gali būti laikomas nuosavybe, o jei gali, ar gali būti paveldėjimo objektu. Tai pagrindinis šio darbo tikslas.

Temos aktualumas ir problematika.

Technologijoms vis sparčiau vystantis bei tobulėjant auga ir skaitmeninio turto svarba. Kiekvienas interneto vartotojas turi daug ir įvairaus skaitmeninio turto – paskyras socialiniuose tinkluose, avatarus žaidimų serveriuose, skaitmeninės medijos kolekcijas (knygas, muzikos bei video failus) savo išmaniuosiuose telefonuose, kompiuteriuose bei elektroninėse knygų skaityklėse, ar net virtualios valiutos – bitcoin.

Tuo metu, kai Jungtinėse Amerikos Valstijose, atsižvelgiant į per pastarąjį dešimtmetį stebimą skaitmeninio turto svarbos visuomenėje augimą, valstijos priiminėja Pataisytą patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktą, suteikiantį teisę nuspręsti, kas su tokiu turtu daroma jo savininkui mirus, Europoje šis klausimas vis dar nereglamentuojamas. Technologijoms tobulėjant, atsiranda naujų skaitmeninio turto rūšių, o pats skaitmeninis turtas įgauna materialę vertę, todėl asmenims kyla poreikis tokį turtą apsaugoti, teises į šį turtą reglamentuoti įstatymiškai. Visuomenė skaitmeninį turtą ima suvokti taip pat kaip bet kokį kitą materialųjį turtą, todėl kyla poreikis šiam turtui suteikti turto statusą ir teisės aktuose.

Tačiau siekiant reglamentuoti tokio turto paveldėjimą Lietuvoje, gali būti susidurta su problema, kadangi remiantis Lietuvos Respublikos Civiliniu kodeksu, turtinės ir neturtinės teisės neatsiejamai susiję su asmeniu yra nepaveldimos. Kalbant apie skaitmeninį turtą, šis turtas yra glaudžiai susijęs su turto savininko asmeniu. Todėl kyla klausimas – ar remiantis Lietuvoje galiojančiais teisės aktais, skaitmeninis turtas yra neatsiejamai susijęs su asmeniu ar visgi ne ir gali būti laikomas paveldėjimo teisės objektu?

Šiuo darbu siekiama atskleisti skaitmeninio turto sąvoką, supažindinti koks šis turtas gali būti, atskleisti su kokiomis problemomis buvo susidurta Jungtinėse Amerikos Valstijose bei su kokiomis problemomis gali būti susidurta reglamentuojant šio turto paveldėjimą Lietuvoje.

Temos naujumas.

Tuo tarpu, kai skaitmeninį turtą Jungtinėse Amerikos Valstijose tiek Europoje tyrinėję mokslininkai skaitmeninio turto temą nagrinėjo gana plačiai, t.y. tiek skaitmeninio turto sąvokos aiškinimo ir paveldėjimo galimybes, tiek šio turto reglamentavimo prasme, Lietuvoje tokia tema nagrinėta nebuvo, todėl mokslinių darbų šia tema nėra. Darbo tema Lietuvoje nebuvo analizuota, teismų praktikos susijusios su skaitmeninio turto paveldėjimu nėra, tokio turto paveldėjimo problema vis dar nauja tiek Lietuvoje, tiek užsienio valstybėse.

Objektas.

Skaitmeninio turto paveldėjimo reglamentavimas.

Darbo tikslas.

Nustatyti ar pagal Lietuvoje galiojančius teisės aktus, skaitmeninis turtas gali būti laikomas paveldėjimo teisės objektu.

Darbo uždaviniai:

- Atskleisti skaitmeninio turto sąvoką;
- Aptarti su internetinėmis paskyromis susijusio skaitmeninio turto prieigos suteikimo bei paveldėjimo Jungtinėse Amerikos Valstijose reglamentavimą;
- Atskleisti kaip skaitmeninis turtas susijęs su intelektinės nuosavybės teise bei autorių teisėmis;
- Išanalizuoti skaitmeninio turto, kaip paveldėjimo teisės objekto paveldėjimo Lietuvoje galimybę.

Tyrimo metodai.

Siekiant darbo tikslo, naudojami šie tyrimo metodai:

- ***Mokslinių šaltinių analizė*** (siekiant išsiaiškinti ar galimas skaitmeninio turto paveldėjimas);
- ***Lyginamasis*** (lyginant skirtingą požiūrį į tai kas laikytina skaitmeniniu turtu);
- ***Dokumentų turinio analizė*** (siekiant įsigilinti į teisės aktus, reglamentuojančius intelektinės nuosavybės objektus, autorių teises bei skaitmeninio turto valdymą);
- ***Apibendrinimo*** (siekiant apibendrinti išanalizuotą medžiagą, išvadų pateikimui).

Ginamasis teiginys.

Skaitmeninis turtas Lietuvoje negali būti laikomas paveldėjimo teisės objektu.

1. SKAITMENINIS TURTAS

1.1. Skaitmeninio turto sąvoka

XX amžiaus antroje pusėje atsiradus asmeniniams kompiuteriams ir internetui, bei laikui bėgant jiems tampant vis labiau prieinamiems visuomenei, kartu su tuo pamažu ėmė rastis nauja turto rūšis – skaitmeninis turtas. Skaitmeninis turtas, anksčiau buvęs tik kompiuteryje bei internete esančiu skaitmeniniu turiniu, palaipsniui tapo kitų skaitmeninių įrenginių, pvz., išmaniojo telefono ar muzikos grotuvo turiniu, kuris gali turėti ne tik sentimentalią, bet ir piniginę vertę.

Siekiant išsiaiškinti kas yra skaitmeninis turtas, pirmiausia reikia suprasti, ką reiškia terminas skaitmeninis. Labai dažnai terminas skaitmeninis yra vartojamas kaip termino elektroninis sinonimas, tačiau šių dviejų terminų nereikėtų tapatinti. Terminas elektroninis yra gerokai platesnės reikšmės terminas. Anot Rimvydo Laužiko, elektroniniais turėtume laikyti tokias veiklas, duomenis, informaciją bei dokumentus, kurių atlikimui, peržiūrėjimui, sukūrimui bei visaverčiam nuskaitymui yra būtina elektros energija bei elektros prietaisai. Tokiais elektros prietaisais yra tiek kompiuteris, tiek tokie prietaisai, kaip pavyzdžiui, magnetofonas ar vaizdo įrašų grotuvas[5]. Tuo tarpu terminas skaitmeninis yra ne tokios plačios reikšmės. Kompiuterijoje terminas skaitmeninis reiškia informaciją užkoduotą naudojant dvejetainius kodus. Šis terminas vartojamas kalbant apie veiklas ir duomenis, sukurtus naudojant skaitmeninę kodavimo technologiją bei darbui su skaitmeniniais duomenimis skirtą techninę ir programinę įrangą. Pasitelkiant skaitmeninius kompiuterius, kompiuterines programas ar laikmenas, kompiuterinius tinklus bei išorinius kompiuterių įrenginius, galime kurti, saugoti, nuskaityti ir perduoti skaitmeninio formato duomenis ir informaciją[6].

Kitas šiame darbe svarbus terminas – turtas. Remiantis Lietuvių kalbos žodynu, turtas – nuosavybės teisėmis turimos materialinės gerybės.[7] Kalbant apie įstatymus, juose nėra pateiktas konkretus ir visa apimantis turto apibrėžimas, tačiau vis dėl to tam tikruose teisės aktuose galime rasti vienokį ar kitokį įstatymų leidėjo pateiktą turto apibrėžimą. Skirtinguose teisės aktuose pateikiama turto samprata apima didesnį ar mažesnį kiekį atskirų turto vienetų (pvz., daiktai, pinigai, vertybiniai popieriai ir kt.) arba turto rūšių (pvz., materialus turtas, finansinis turtas), tačiau tokia sąvoka, kuri galėtų apimti visas turto rūšis, formas, ir atskirus turto vienetus nėra pateikta[8].

---

[5] Rimvydas Laužikas, *Skaitmeninis ar elektroninis?,* Knygotyra, Nr. 51, (2008), p. 227-228. <http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/viewFile/7904/5776 > [aplankyta 2017 01 15].

[6] Ten pat.

[7] Lietuvių kalbos žodynas. < http://www.lkzd.lki.lt/Zodynas/Visas.asp > [aplankyta 2017 01 14].

[8] Asta Jakutytė- Sungailienė, *Turto samprata civilinėje teisėje,* Socialinių mokslų studijos, 2009, 3(3), p. 213–227. <https://www.mruni.eu/upload/iblock/05f/jakutyte-sungailiene.pdf > [aplankyta 2017 01 15].

Išsiaiškinus, ką reiškia terminas skaitmeninis – tai informacija, kuri užkoduota naudojant dviejų skaitmenų kodus, bei tai ką reiškia turtas – remiantis Lietuvių kalbos žodynu, tai – nuosavybė, galiausiai galima pereiti prie termino, kuris šiame darbe bus pats svarbiausias, – tai skaitmeninis turtas. Kol kas tokios teisinės sąvokos, kaip skaitmeninis turtas lietuvių kalboje nėra, todėl aiškinantis kas tai, bus remiamasi Jungtinėse Amerikos Valstijose priimtu Patikslintu bendru patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktu. Terminas skaitmeninis turtas šiame akte reiškia skaitmeninius įrašus į kuriuos asmuo turi teisę ar asmeninį suinteresuotumą. Tai gali būti jau egzistuojantys skaitmeniniai įrašai bei įrašai, kurie dar tik bus sukurti. Tokiais įrašais laikoma skaitmenine forma saugoma informacija, tokia kaip: 1) informacija saugoma kompiuteryje ar kitame skaitmeniniame įrenginyje; 2) į internetines svetaines įkeltas turinys[9]. Šiame akte išvardytos bei skaitmeninių įrašų rūšys, kurių sąrašas nėra baigtinis – duomenys, tekstai, paveikslėliai, vaizdo bei garso įrašai, kodai, kompiuterių programos, duomenų bazės, programinė įranga ir t.t. Taip pat reikėtų pažymėti, kad lėšos internetinio banko sąskaitoje nėra laikoma skaitmeniniu turtu.

Be prieš tai paminėtų skaitmeninės informacijos rūšių, skaitmeniniu turtu taip pat laikomas elektroninės komunikacijos turinys, bei elektroninės komunikacijos katalogas. Kaip nurodoma akte, katalogas – tai informacija, kuri identifikuoja asmenis, su kuriais asmuo, kuriam priklauso šis turtas, bendravo elektroniniu būdu – tai šio bendravimo laikas ir data, taip pat elektroniniai adresai. Elektroninės komunikacijos turinys – informacija apie bendravimo turinį ar prasmę, kuri: 1) buvo išsiųsta ar gauta; 2) yra elektroninėje saugykloje, kurios savininkas visuomenei teikia elektroninio ryšio paslaugas ir užtikrina, kad tik naudotojas, turintis teisę patekti į duomenų saugyklą, galėtų naudotis ten esančia informacija; 3) nėra lengvai prieinama visuomenei[10].

Taigi, apibendrinant Patikslintame bendrame patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto akte pateiktą skaitmeninio turto apibrėžimą, skaitmeninis turtas gali būti suprantamas kaip:

1) skaitmenine forma egzistuojanti bet kokia asmens sukurta informacija arba informacija apie asmenį, esanti internete, skaitmeninių duomenų saugojimo laikmenose ar elektroniniuose įrenginiuose, taip pat informacija reikalinga norint patekti į šiuos įrenginius;

2) įsigyti ir elektroniniuose įrenginiuose esantys: elektroninės knygos, garso bei vaizdo įrašai, mobiliosios aplikacijos (mobiliosios programėlės) bei kitas mokamas skaitmeninis turinys, kurį galima parsisiųsti į savo įrenginius prieš tai susimokėjus šio turinio pardavėjui.

[9] Revised Fiduciary Access to Digital Assets Act (2015). <http://www.uniformlaws.org/Act.aspx?title=Fiduciary%20Access%20to%20Digital%20Assets%20Act,%20Revised%20(2015)> [aplankyta 2016 12 19].
[10] Ten pat.

Mokslinėje literatūroje egzistuoja skirtingos nuomonės, kas turėtų būti laikoma skaitmeniniu turtu. Kiekvienas apie skaitmeninį turtą rašantis autorius pateikia savąją šios sąvokos versiją, tačiau galima daryti išvadą, jog visi autoriai skaitmeninį turtą suvokia kaip bet kokią skaitmenine forma saugomą informaciją internete ar elektroniniame skaitmeninei informacijai saugoti tinkamame įrenginyje. Šio teiginio iliustracija galima laikyti toliau pateikiamą mokslininkų požiūrių analizę.

Jamie P. Hopkins skaitmeninį turtą apibrėžia kaip turtą, egzistuojantį tik kaip skaitmeninį kodavimą, išreikštą dvejetainiu pavidalu. Tai gali būti informacija saugoma internete ir elektroniniuose įrenginiuose, bet ne patys įrenginiai[11]. McCarthy, taip pat šios nuomonės šalininkė – savo straipsnyje skaitmeninį turtą apibrėžia, kaip skaitmeninę informaciją saugomą kompiuteryje ar kitoje su kompiuteriais susijusioje technologijoje[12]. Ši informacija gali būti pasiekiama naudojantis tokiu materialiu turtu, kaip kompiuteris, kietasis diskas, išmanusis telefonas ar trečiosios šalies serveris.[13] McCarthy išskiria 4 skaitmeninio turto kategorijas – asmeninis, socialinių tinklų paskyros, finansinės paskyros bei verslui priklausantis skaitmeninis turtas. Asmeniniu turtu, pasak autorės, yra laikomas toks turtas, kuris saugomas kompiuteryje, išmaniajame telefone ar buvo įkeltas į internetinę svetainę. Tokiu turtu gali būti – nuotraukos, vaizdo įrašai, el. laiškai, grojaraščiai ir pan.[14]. Sąrašas, ką žmonės gali saugoti savo kompiuteriuose vargu ar gali būti baigtinis. Autorės nuomone, socialinių tinklų paskyros taip pat turėtų būti laikoma viena iš skaitmeninio turto kategorijų. Socialinių tinklų paskyrose žmonės ne tik bendrauja, tarpusavyje dalijasi įrašais, nuotraukomis, – pačios paskyros gali būti naudojamos kaip el. laiškų, nuotraukų ar vaizdo įrašų saugykla.[15] Trečioji kategorija – finansinės paskyros. Dauguma banko teikiamų paslaugų gali būti lengvai pasiekiamos neišeinant iš namų – kompiuterio ir interneto pagalba, užtenka turėti paskyrą interneto banke.[16] Asmenys taip pat gali turėti paskyras Amazon ar kitose panašiose internetinėse parduotuvėse, tarptautinėje elektroninių mokėjimų sistemoje Paypal ar lietuviškojoje – Paysera. Ketvirtoji ir paskutinė McCarthy išskirta kategorija – verslui priklausantis skaitmeninis turtas. Asmenims užsiimantiems verslu taip pat tenka saugoti tam tikrą skaitmeninę informaciją. Tai gali būti informacija apie klientų užsakymus, klientų asmeniniai duomenys ir pan. Verslui priklausantys

[11] Jamie P. Hopkins, *Afterlife in the Cloud: Managing a Digital Estate* (April 10, 2013). 5 Hastings and Science Technology Law Journal 210, 2013.
[12] Laura McCarthy, *Digital Assets and Intestacy*, 21 B.U. J. SCI. & TECH. L. 384, 2015.
[13] Žr. išnašą 11.
[14] Žr. išnašą 12.
[15] Ten pat
[16] Vienas iš Lietuvoje veikiančių interneto bankų.
<https://www.swedbank.lt/lt/pages/privatiems/sutartys_interneto_bankas > [aplankyta 2017 01 15].

tinklalapiai, elektroninės parduotuvės, interneto svetainės ar el. pašto adresai[17] – visi jie gali turėti piniginę vertę ir taip pat yra turtas – skaitmeninis turtas.

Beyer skaitmeninį turtą apibrėžia kaip tekstą, paveikslėlius, multimedijos informaciją ar asmeninę nuosavybę saugomą skaitmeniniu formatu. Tokia informacija gali būti saugoma kompiuteryje, serveryje ar elektroniniame įrenginyje[18]. Anot Beyer, skaitmeniniu turtu taip pat gali būti bet kokie žodžiai, ženklai, kodai ar sutartinės teisės būtinos norint valdyti tokį turtą.[19] Tiesa, kitame savo straipsnyje šis autorius pateikė platesnį skaitmeninio turto apibrėžimą – tai fizinėje laikmenoje įrašyta, elektroninėje ar kitokioje laikmenoje saugoma skaitmeninė informacija, kuri gali būti atkuriama į suprantamą formą[20]. Pritardamas McCarthy, Beyer taip pat išskiria 4 pagrindines skaitmeninio turto kategorijas – asmeninį skaitmeninį turtą, skaitmeninį turtą socialiniuose tinkluose, finansines paskyras bei verslo paskyras, tačiau teigia, kad skaitmeninis turtas gali būti klasifikuojamas daugeliu skirtingų būdų, todėl gali egzistuoti daugiau skaitmeninio turto kategorijų[21].

Skaitmeninio turto tik internetinėje vartotojo paskyroje sampratą analizuojanti Watkins pateikia dalinį skaitmeninio turto apibrėžimą – "skaitmeninis turtas – tai tam tikri failai saugomi skaitmeninėse paskyrose"[22]. Ji išskiria dažniausiai internetinėse paskyrose sutinkamus skaitmeninio turto tipus: el. laiškai, nuotraukos, žinutės socialiniuose tinkluose, įrašai asmeniniuose tinklalapiuose, vaizdo įrašai, mp3 ar kito formato garso įrašai, el. knygos ir internetinių kompiuterinių žaidimų avatarai[23]. Kiekvienas iš šių skaitmeninio turto tipų dažniausiai susijęs su tam tikra paskyra, kuri taip pat gali būti keleto tipų. Labiausiai paplitę – finansinės, el. pašto, socialinių tinklų, medijos parduotuvių, tam tikrų atlygio programų, debesies saugyklų, internetinių žaidimų bei verslo paskyros.[24] Banta nuomone, būtent internetinių paskyrų naudojimas padėjo susikurti naujai turto formai – skaitmeniniam turtui[25]. Ji teigia, jog skaitmeninis turtas, tai – asmeninės el. pašto paskyros, asmeniniai tinklalapiai, internetiniai dienoraščiai, socialinių tinklų svetainės, skaitmeniniai dokumentai, vaizdo įrašų ar nuotraukų internetinės saugyklos[26].

---

[17] Gerry W. Beyer, *Web Meets the Will: Estate Planning for Digital Assets*, NAEPC Journal of Estate & Tax Planning, First Quarter, 2015.
[18] Ten pat.
[19] Ten pat.
[20] Beyer, Gerry W. and Nipp, Kerri G., *Estate Planning for Digital Assets* (July 1, 2011). Estate Planning Studies, July 2011. <https://ssrn.com/abstract=1879950 > [aplankyta 2017 03 15].
[21] Žr. išnašą 18.
[22] Ashley F. Watkins, *Digital Properties and Death: What Will Your Heirs Have Access to After You Die?*, Buffalo law review 62(1):193-235, (2014).
[23] Dirbtinė internetinė asmenybė, naudojama virtualioje erdvėje.
[24] Žr. išnašą 23.
[25] Natalie M. Banta, *Inherit the Cloud: The Role of Private Contracts in Distributing or Deleting Digital Assets at Death*, 83 Fordham L. Rev.799 (2014).
[26] Ten pat.

Anot autorės, domenų vardai, piniginę vertę turinčios paskyros, asmenų įsigyti skaitmeniu formatu esantys filmai, dainos bei knygos, taip pat turėtų būti laikoma skaitmeniniu turtu.

Atlikta mokslinės literatūros analizė parodė, kad egzistuoja bendras sutarimas, kad skaitmeninis turtas gali būti išskiriamas į dvi pagrindines grupes – į skaitmeninį turtą internetinėje vartotojo paskyroje bei skaitmeninį turtą skaitmeniniame įrenginyje.

1.2. Skaitmeninio turto rūšys

Skaitmeniniu turtu internetinėje paskyroje laikomas su internetine vartotojo paskyrą susijęs ir joje saugomas skaitmeninis turinys. Tam, kad skaitmeninis turtas būtų laikomas asmens nuosavybe, asmuo turi turėti ne tik nuosavybės teisę į tokį turtą, bet ir teisę valdyti su šiuo turtu susijusias skaitmenines paskyras, kadangi skaitmeninis turtas ir skaitmeninės paskyros glaudžiai susiję – didžiąją dalį skaitmeninio turto galima rasti vienokiose ar kitokiose paskyrose. Šios paskyros gali būti tiek turinčios piniginę vertę (pvz. Apmokamos apklausos), tiek jos neturėti (pvz. Tinder[27]). Skaitmeninė paskyra – tai paslaugų teikėjui priklausanti elektroninė sistema, kuria vartotojas gali naudotis dėl susitarimo su paslaugų teikėju. Susitarimas tarp paslaugos teikėjo ir vartotojo sudaromas remiantis paslaugų teikimo sutartimi, kuria paslaugų teikėjas įsipareigoja saugoti, priimti, apdoroti vartotojo duomenis, paskyroje esančius failus, bei teikti sutartyje numatytas paslaugas[28]. Aiškinant paprasčiau – paskyra yra elektroninė sistema, kurioje saugomi vartotojo failai ir/ar duomenys, į kurią patenkama tik skaitmeninių įrenginių pagalba (tokių kaip išmanusis telefonas, kompiuteris ir pan.) prisijungimo prie paskyros metu įvedus vartotojo prisijungimo duomenis (kurie dažniausiai sudaryti iš el. pašto adreso ar vartotojo vardo bei unikalaus slaptažodžio). Būtent paskyroje esantys failai ir duomenys ir yra skaitmeninis turtas. Kaip jau minėta anksčiau, plačiąja prasme skaitmeninis turtas – tai skaitmeniniai įrašai, į kuriuos asmuo turi teisę ar asmeninį suinteresuotumą[29].

Antroji grupė – skaitmeninis turtas skaitmeniniame įrenginyje. Tokiu turtu gali būti laikomas bet koks skaitmeninis turinys, saugomas elektroniniame skaitmeniniame įrenginyje ar išorinėje laikmenoje[30]. Šiuo metu galima rasti daug įvairių įrenginių, kuriuose galima laikyti skaitmeninius duomenis – kompiuteriai, el. knygų skaityklės, išmanieji telefonai ar televizoriai, muzikos grotuvai ir pan. Tokiu turtu gali būti ne tik asmens sukurtas, bet ir įsigytas turinys. Anot mokslinių straipsnių autorių, įsigytas skaitmeninis turinys gali būti laikomas tokia pačia nuosavybe kaip ir bet koks kitas nupirktas daiktas,

[27] Tinder paskya. <https://www.gotinder.com/ > [aplankyta 2017 03 21].
[28] Žr. išnašą 9.
[29] Ten pat.
[30] Tai gali būti atmintukas, kompaktinis diskas ar atminties kortelė.

kuris po jo įsigijimo tampa asmens nuosavybe. Toks skaitmeninis turinys turi piniginę vertę. Kiekvieną kartą norint įsigyti ir į savo įrenginį parsisiųsti elektroninėje parduotuvėje esantį mokamą turinį, pirmiausia tenka sumokėti tam tikrą pinigų sumą. Toks turinys gali būti filmai, muzika, programinė įranga, žaidimai, programėlės išmaniesiems telefonams bei planšetiniams kompiuteriams, elektroninės knygos ir visa tai, ką galima parsisiųsti į savo įrenginius. Tuo tarpu asmens sukurtas skaitmeninis turinys yra asmens sukurta informacija egzistuojanti skaitmeniniu pavidalu. Tokia informacija gali neturėti materialinės vertės, tačiau būti nepakeičiama ir neįkainojama šios informacijos savininkui ar jo artimiesiems. Tai gali būti nuotraukos, elektroniniai laiškai, vaizdo ar garso įrašai, slaptažodžiai, kurių dėka galima prisijungti prie turimų paskyrų ar bet kokie kiti asmens sukurti failai.

Belieka dar kartą paminėti, kad skaitmeniniu turtu laikomas tik skaitmeninis turinys, esantis elektroniniame įrenginyje, bet ne pats įrenginys.

Apibendrinant šias skaitmeninio turto grupės galima teigti, jog jos labai glaudžiai susijusios. Patekimui tiek į internetines vartotojo paskyras tiek į elektroninius įrenginius reikalingi tam tikri unikalūs apsaugos kodai bei prisijungimo duomenys. Tam, kad būtų galima patekti į internetines paskyras, reikalingi ne tik prisijungimo prie paskyrų slaptažodžiai, bet ir elektroniniai skaitmeniniai įrenginiai. Elektroniniai skaitmeniniai įrenginiai, tokie kaip išmanieji telefonai, elektroninės knygų skaityklės, nešiojamieji, stacionarieji ar planšetiniai kompiuteriai bei kiti išmanieji įrenginiai turi savo piniginę vertę – tai mums priklausantis materialusis turtas. Technologijoms vis labiau tobulėjant, šie įrenginiai tampa mūsų asmeninės informacijos saugotojais bei neatsiejama gyvenimo dalimi. Norint apsaugoti asmeninę įrenginiuose esančią informaciją, naudojami specialūs ir unikalūs apsaugos kodai, kurie dažniausiai žinomi tik to įrenginio savininkui. Nors elektroninių įrenginių negalime laikyti skaitmeniniu turtu, tačiau jų apsaugos kodai yra skaitmeninė informacija, kuri taip pat turėtų būti laikoma skaitmeniniu turtu. Saugos kodai suteikia galimybę naudotis įrenginiu bei valdyti jame esančią informaciją, todėl šių kodų nežinant bei dėl šios priežasties negalint įrenginiu naudotis, toks įrenginys praranda savo piniginę vertę, o įrenginiuose esanti skaitmeninė informacija negali būti pasiekiama ir naudojama.

Tačiau ne tik įrenginiai, kuriuose saugomas skaitmeninis turtas, gali turėti piniginę vertę. Kaip jau buvo minėta kalbant apie skaitmeninio turto grupes, piniginę vertę gali turėti ir pats skaitmeninis turtas. Žinoma, yra labai daug skaitmeninio turto neturinčio piniginės vertės – elektroniniai laiškai, asmeniniai tekstiniai dokumentai, nuotraukos, vaizdo įrašai ir pan., tačiau yra daug ir tokio skaitmeninio turto, kuris piniginę vertę turi. Pavyzdžiui, įsigyti ir elektroniniuose įrenginiuose esantys muzikos failai, elektroninės knygos, mobiliosios programėlės, žaidimai, programinė įranga yra skaitmeninis turtas turintis piniginę vertę. Tokiu turtu taip pat gali būti intelektinė nuosavybė – autorių teisių medžiaga, domenų

vardai, prekių ženklai ir bet kokie asmens sukurti bei užrašyti kodai. Internetinėse paskyrose taip pat galima rasti skaitmeninio turto turinčio piniginę vertę. Yra nemažai internetinių žaidimų, internetinių apklausų, reklamos peržiūrų svetainių, kuriuose atliekant tam tikrus veiksmus gaunami taškai, kuriuos vėliau galima iškeisti į pinigus ar prizus, kaip pavyzdžiui, dovanų čekiai[31]. Viskas ko reikia – užsiregistruoti ir susikurti vartotojo paskyrą tokioje svetainėje. Tai tik keli piniginę vertę turinčio skaitmeninio turto pavyzdžiai. Kiekvienas interneto vartotojas turi tokio turto daugiau nei pats mano turįs.

Taigi, žinant kas yra skaitmeninis turtas, į kokias grupes gali būti išskiriamas bei tai, kad skaitmeninis turtas gali turėti piniginę vertę arba jos neturėti, apibendrinant galima teigti, kad skaitmeninis turtas yra:

1. Skaitmenine forma egzistuojanti bet kokia asmens sukurta informacija arba informacija apie asmenį, esanti internete, skaitmeninių duomenų saugojimo laikmenose ar elektroniniuose įrenginiuose, taip pat informacija reikalinga norint patekti į šiuos įrenginius (įrenginių apsaugos kodai, asmeninis skaitmeninis turinys);
2. Įsigyti ir elektroniniuose įrenginiuose esantys: elektroninės knygos, garso bei vaizdo įrašai, mobiliosios aplikacijos (mobiliosios programėlės) bei visa tai, ką galima parsisiųsti į savo įrenginius prieš tai susimokėjus (įsigytas skaitmeninis turinys). Taip pat tam tikros internetinių svetainių paskyros ar asmeniniai tinklalapiai iš kurių gaunama materialinė nauda.

2. SKAITMENINIO TURTO PAVELDĖJIMAS

2.1.Skaitmeninio turto paveldėjimo būtinybės atsiradimas

Jau žinant, kas yra skaitmeninis turtas, galima drąsiai teigti, kad XXI amžiuje skaitmeninio turto turi didžioji dauguma pasaulio gyventojų, o tiksliau – visi, turintys skaitmeninius įrenginius ir prieigą prie interneto. Tokie veiksmai, kaip sąskaitų apmokėjimas, bendravimas, prekių pirkimas ir pan. gali būti atliekami neišeinant iš namų. Internete galima stebėti televizijos transliacijas, žaisti vaizdo žaidimus, internetinėse saugyklose saugoti savo skaitmeninius duomenis. Užtenka tik susikurti internetinę vartotojo paskyrą tam tikroje svetainėje. Vis dėl to daugelyje pasaulio šalių vis dar nėra įstatymų reglamentuojančių, kas atsitiks su tokiu skaitmeniniu turtu jo savininkui mirus. Jei miręs asmuo norėtų, kad bet kokios jo internetinės paskyros ar bet koks skaitmeninis turinys būtų ištrinti, pakeisti ar išdalinti jo artimiesiems, to padaryti būtų neįmanoma net jei būtų žinomi šių paskyrų prisijungimo duomenys

[31] Tokių svetainių pavyzdžiai. <https://adpays.me/ >,< http://apmokamosapklausos.lt/>, <http://www.manonuomone.lt/lt>.[aplankyta 2017 04 05].

(vartotojo vardas ir slaptažodis). Teisiškai daugiau niekas, išskyrus tokio turto savininką, neturi teisės į šį turtą. To pasėkoje internetinės mirusio asmens paskyros tiesiog panaikinamos šių internetinių paskyrų valdytojų ar tiesiog egzistuoja internete niekieno nebenaudojamos. Tą patį galima pasakyti ir apie skaitmeninį turtą likusį įrenginiuose esančiose programėlėse. Toks turtas lieka nepasiekiamas net mirusiojo šeimos nariams, kurie norėtų turėti prieigą prie tokio turto ne tik dėl jo galimos piniginės vertės, bet ir dėl brangių prisiminimų.

Mirusiojo artimųjų noras įgyti teisę į mirusiojo skaitmeninį turtą šiems sukelia daug problemų ir pareikalauja daug pastangų, pinigų bei laiko. Ilgą laiką, vienintelė galimybė bent jau laikinai gauti prieigą prie skaitmeninio turto ar gauti jo turinį, buvo kreiptis į teismą. Byloje *Ellsworth v Yahoo,* tėvai kreipėsi į teismą po to, kai 2004 metais, po poros mėnesių praleistų tarnaujant Irake, jų sūnus Justin Ellsworth žuvo sprogus pakelės bombai[32]. Buvimo Irake metu, Justin Ellsworth susirašinėjo su savo tėvais elektroniniu paštu, naudodamas Yahoo! paskyrą. Jam žuvus, tėvai kreipėsi į Yahoo!, prašydami visų jų sūnaus gautų elektroninių laiškų kopijų, tačiau Yahoo! jas pateikti atsisakė, teigdami, kad jų privatumo politika to daryti neleidžia. Galiausiai, 2005 metais, teismas Yahoo! įpareigojo elektroninių laiškų turinio kopijas perduoti Justin Ellsworth tėvams[33]. Panašus ginčas kilo ir kitoje byloje. Loren Williams žuvo motociklo avarijoje. Tikėdamasi daugiau sužinoti apie savo sūnaus gyvenimą, po jo mirties radusi Facebook slaptažodį, motina kreipėsi į Facebook administratorius, prašydama leisti peržiūrėti sūnaus įrašus bei jo draugų komentarus. Tačiau gavę motinos laišką Facebook administratoriai pakeitė sūnaus slaptažodį, taip panaikindami bet kokią galimybę prisijungti prie jo paskyros. Karen Williams kreipėsi į teismą ir po dviejų metų bylinėjimosi Facebook jai suteikė dešimties mėnesių prieigą prie sūnaus paskyros, kuri suėjus šiam terminui buvo ištrinta[34]. Kitu atveju, taip pat susijusiu su Facebook, 2010 metais 21 metų vaikinas Benjamin Stassen nusižudė nepalikdamas pomirtinio laiško. Tėvai norėdami sužinoti, kodėl jų sūnus ryžosi tokiam žingsniui, nusprendė pasidomėti jo internetiniu gyvenimu. Deja, kaip ir daugelis tėvų, jie nežinojo sūnaus Facebook paskyros prisijungimo duomenų, o pačio Facebook privatumo politika draudė tokios informacijos pateikimą tretiesiems asmenims, todėl Stassens buvo priversti kreiptis į teismą. Galiausiai teismas priėmė nutartį, kurioje buvo teigiama, jog jie kaip sūnaus turto paveldėtojai, taip pat turi teisę į jo įrašus bei Facebook paskyros turinį[35].

Laikui bėgant tokių bylų JAV teismuose ėmė daugėti. Net Holivudo žvaigždės ėmė svarstyti, ar toks turtas, kaip iš tam tikrų internetinių skaitmeninio turinio parduotuvių įsigyti ir skaitmeniniame

[32] In re Ellsworth, No. 2005-296. 651-DE (Mich. Prob. Ct. 2005).
[33] Ten pat.
[34] Maria Perrone, *What Happens When We Die: Estate Planning of Digital Assets*, 21 CommLaw Conspectus 185 (2012).
[35] JAV byla: Stassen v Facebook. (2012)

įrenginyje esantys vaizdo ar garso įrašai, galėtų būti paveldimas. Spaudoje 2012 metais plačiai aprašytas aktoriaus Bruce Willis ketinimas pareikšti ieškinį Apple dėl nuosavybės teisių į jo iTunes[36] muzikos kolekciją[37]. Buvo paskelbta, jog aktorius Bruce Willis savo iTunes biblioteką, kurioje per daugelį metų sukaupė didelę muzikos kolekciją, po mirties norėtų palikti savo dukterims. Tačiau remiantis iTunes sutarties sąlygomis, paskyros savininkui suteikiama „neperduodama licencija“, todėl ši paskyra bei jos turinys negali būti perleidžiami, kadangi kiekvienas iTunes esantis albumas, daina ar filmas įsigytas šios paskyros savininko, yra skirti tik šios paskyros savininko „akims bei ausims“[38]. Teisės į tokį skaitmeninį turtą skiriasi nuo teisių į įsigytą CD diske įrašytą muzikos albumą, filmą ar popierinę knygą, kurie po savininko mirties gali būti paliekami kitiems asmenims. Visgi Bruce Willis nusprendė nesibylinėti su Apple ir tokio skaitmeninio turto perleidimo klausimas liko neišspręstas[39].

Laikui bėgant, vis daugėjant bylų dėl prieigos prie mirusiojo internetinių paskyrų turinio suteikimo šio asmens artimiesiems, buvo būtina imtis tam tikrų veiksmų siekiant tokiomis bylomis neapkrauti teismų, pagreitinti procesą bei suteikti paprastesnę prieigą prie tokio turto. Jungtinėse Amerikos Valstijose spręsti šią problemą ėmėsi Bendros teisės komisija.

2.2. Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktas

Mirusiojo artimiesiems gauti prieigą prie jo internetinėse paskyrose saugomo skaitmeninio turto nesikreipiant į teismą, buvo tiesiog neįmanoma. Visų pirma, internetinių svetainių privatumo taisyklėse numatoma, kad tik vartotojas, kurio vardu registruota paskyra, gali ja naudotis. Vartotojo prisijungimo duomenys yra konfidenciali informacija, todėl nei paslaugos teikėjas nei paskyros savininkas šios informacijos tretiesiems asmenims atskleisti negali. Antra, Jungtinėse Amerikos Valstijose federaliniai įstatymai – Elektroninės Komunikacijos Privatumo, bei Kompiuterinio sukčiavimo ir kenkėjiškų paskatų aktai draudžia trečiųjų asmenų prieigą prie asmeninės vartotojo paskyros. Elektroninės komunikacijos aktas apskritai draudžia saugomos informacijos atskleidimą – ji gali būti atskleista tik vartotojui.[40] Tuo tarpu, Kompiuterinio sukčiavimo ir kenkėjiškų paskatų aktas kriminalizuoja prisijungimą naudojant svetimus prisijungimo duomenis[41]. Taigi, siekiant legalizuoti prieigą prie mirusiojo skaitmeninio turto, buvo būtina imtis teisinių veiksmų.

[36] iTunes – multimedijos grotuvas, mediateka, mobiliųjų įrenginių valdymo programa, sukurta bendrovės „Apple“.
[37] Claudine Wong, *Can Bruce Willis Leave His iTunes Collection to His Children: Inheritability of Digital Media in the Face of EULAs*, 29 Santa Clara High Tech. L.J. 703 (2012).
[38] Ten pat.
[39] Ten pat.
[40] Electronic Communications Privacy Act (1986).
[41] Computer Fraud and Abuse Act (1986).

Tokių veiksmų ėmėsi JAV Bendros teisės komisija. 2012 metais Bendros teisės komisija įsteigė komitetą, kurio paskirtis – parengti bendrąjį aktą, kuris patikėtiniui suteiktų teisę gauti prieigą prie skaitmeninio turto ir jį valdyti, pvz., kopijuoti ar ištrinti. Komitetas savo darbą atliko, ir po poros metų – 2014 metų liepos 16 dieną Bendros teisės komisija patvirtino Bendrąjį patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktą[42]. Ši akto versija prieigos prie mirusiojo skaitmeninio turto problemą sprendė testamento vykdytojui suteikdama labai plačius įgaliojimus. Remiantis aktu, patikėtiniu paskirtas asmuo turi tokią pačią teisę į prieigą prie skaitmeninio turto, kokią būdamas gyvas turėjo šio turto savininkas. Tokiu atveju, patikėtiniui nežinant prisijungimo prie paskyrų duomenų ar slaptažodžių, jam suteikiama teisė kreiptis į paskyras kontroliuojančius paslaugų teikėjus, kurie savo ruožtu turėtų pateikti prašomus duomenis[43]. Technologijų įmonės bei privatumo teisių grupės kritikavo aktą dėl pernelyg plačių patikėtinio teisių, kurios prilyginamos savininko teisėms. Kritika grindžiama tuo, jog suteikiant prieigą prie viso mirusio asmens skaitmeninio turto, tokio asmens privatumas gali būti pažeistas daugybe būdų, kurių asmuo būdamas gyvas negalėjo numatyti. Ir ne tik paskyros savininko privatumas – leidžiant patikėtiniui peržiūrėti visą mirusiojo komunikaciją gali būti pažeidžiamas ir trečiųjų asmenų privatumas. Taip pat buvo baiminamasi jog šis aktas gali pakenkti internetines paslaugas teikiančių kompanijų įvaizdžiui, sukelti abejones dėl jų patikimumo, nes šios turėtų užtikrinti paskyrų saugumą ir privatumą, o ne skleisti konfidencialius duomenis. Kritikai teigė, jog skaitmeninis turtas yra klaidingai kategorizuojamas ir patikėtinis neturėtų turėti tokių pačių teisių lyg valdant tradicinį turtą, o dėl pačių privatumo nuostatų gali kilti konfliktai su federaline teise[44]. Taigi, nors beveik pusė valstijų svarstė akto priėmimo klausimą, tačiau kilus nemažai kritikos dėl galimo asmens privatumo pažeidimo aktas taip ir liko nepriimtas[45]. Iš visų valstijų, ši akto versija buvo priimta ir įsigaliojo tik Delavere[46].

Į kritiką buvo atsižvelgta ir 2015 metais Bendroji teisės komisija pateikė antrąją šio akto versiją – Patikslintą patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktą[47]. Šis aktas interneto vartotojams suteikė teisę nuspręsti kas bus daroma su jų skaitmeniniu turtu, nepažeidžiant jų privatumo. Kilus neaiškumų dėl turto valdymo, sprendžiama pagal akte pateiktą trijų pakopų prioritetinę sistemą. Pirmiausia, (paslaugų teikėjas) skaitmeninio turto saugotojas (vartotojui) skaitmeninio turto savininkui gali pateikti „internetinį įrankį[48]". Tokiu būdu turto savininkas gali įvardyti asmenį, kuriam suteikiama teisė į prieigą prie skaitmeninio turto

[42] Žr. išnašą 2.
[43]Ten pat.
[44] The Uniform Law Commission wrote UFADAA to give fiduciaries broad access to digital assets. <http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/ufadaa.html > [aplankyta 2017 04 29].
[45] Ten pat.
[46] Žr. išnašą 3
[47] Žr. išnašą 9.
[48] Papildomas, atskiras susitarimas, kuriuo numatoma informacijos tam tikram trečiajam asmeniui atskleidimas arba skaitmeninio turto sunaikinimas.

arba tiesiog įpareigoti paslaugų teikėją šį turtą panaikinti. Tokie vartotojo nurodymai teisiškai įpareigoja skaitmeninio turto saugotoją vykdyti skaitmeninio turto savininko valią[49]. Tuo atveju, jei paslaugų teikėjas vartotojui nesuteikia galimybės pasinaudoti „internetiniu įrankiu“ arba vartotojas šios galimybės atsisako, turto savininkas savo valią dėl skaitmeninio turto gali išreikšti testamente, pavedime, įgaliojime ar kitame rašytiniame dokumente. Galiausiai, nesant jokių vartotojo nurodymų, skaitmeninio turto likimą nulemia paslaugų teikimo sutartis. Jei sutartyje nenumatyta galimybė patikėtiniui gauti prieigą prie paskyroje esančio skaitmeninio turto – taikomos akto nuostatos[50].

3. SKAITMENINIS TURTAS LIETUVOJE

Kaip jau buvo aptarta anksčiau, Jungtinėse Amerikos Valstijose pakankamai neseniai pasirodė teisės aktas leidžiantis disponuoti internetinėje erdvėje esančiu skaitmeniniu turtu, jo savininkui mirus. Lietuvoje klausimas, kas yra skaitmeninis turtas, bei kas su tokiu turtu turėtų būti daroma po jo savininko mirties iki šiol nebuvo kilęs, tačiau neabejotinai iškils ateityje. Dabartinė, su kompiuteriais bei internetu užaugusi jaunimo karta, skaitmeninį turtą laiko savaime suprantama nuosavybe. Atsižvelgiant į tai, jog didžioji dauguma tokio turto, kaip nuotraukos, įvairūs dokumentai ir pan. saugomi nebe fiziniu, o skaitmeniniu pavidalu, ir ne tik kompiuteriuose, bet ir internetinėse paskyrose ar duomenų saugyklose, tokiam turtui reikalinga ne tik teisinė apsauga (kurią suteikia galiojanti asmens duomenų bei privatumo apsauga), bet taip pat reikalingos ir teisės normos, suteikiančios galimybę tokį turtą apsaugoti jo savininkui mirus, patekti į paskyrą, kurioje šis turtas saugomas ir galėti tokiu turtu disponuoti.

Šiuo metu, nei Europos Sąjungoje nei Lietuvoje, teisės normų, reglamentuojančių mirusio asmens skaitmeninio turto (esančio internetinėje paskyroje) paveldėjimą nėra. Nėra įtvirtinta ir teisinė sąvoka „skaitmeninis turtas“ tačiau ar dėl to galima teigti, jog mūsų šalyje toks turtas neegzistuoja ir paveldėjimo objektu būti negali?

3.1. Skaitmeninis turtas ir intelektinė nuosavybė

Nors, šiame darbe, didesnis dėmesys skiriamas skaitmeniniam turtui, esančiam internetinėje erdvėje – skaitmeniniam turiniui socialinių tinklų paskyrose, „debesyse“ ir pan., tačiau ne ką mažiau svarbus yra ir toks skaitmeninis turtas, kurį įvardyti turtu gerokai paprasčiau – tai skaitmenine forma

[49] Žr. išnašą 48.
[50] Ten pat.

esantys originalūs autorių kūriniai, kurių atsiradimą lėmė tobulėjančios technologijos bei tam tikrų skaitmeninių įrenginių sukūrimas. Atsiradę tokie skaitmeniniai įrenginiai, kaip kompiuteriai, suteikė galimybę intelektinės nuosavybės objektams persikelti į elektroninę erdvę, kurioje šie ėmė egzistuoti skaitmenine forma. Taip atsirado skaitmeninis turtas, kuriuo galima laikyti skaitmeninę formą turinčius intelektinės nuosavybės objektus.

Tačiau, nors skaitmeninį turtą ir galima laikyti intelektinės nuosavybės objektu, visgi ne viskas, kas yra skaitmeninis turtas gali būti intelektinės nuosavybės objektu. Tas pats galioja kalbant ir apie intelektinės nuosavybės objektus – tik tam tikri intelektinės nuosavybės objektai gali būti skaitmeniniu turtu. Pirmiausia, norint suprasti ką iš intelektinės nuosavybės objektų galima laikyti skaitmeniniu turtu, būtina išsiaiškinti kas yra intelektinės nuosavybės objektai.

Siekiant suprasti, kas yra intelektinės nuosavybės objektai, svarbu susipažinti su tarptautine šių objektų samprata. 1992 m. balandžio 30 dieną Lietuvai tapus Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos nare, Lietuvoje ėmė galioti 1967 m. liepos 14 d. konvencija dėl Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos įsteigimo (toliau Konvencija). Šioje Konvencijoje pateiktame intelektinės nuosavybės termino apibrėžime, išskiriami šie intelektinės nuosavybės objektai:

1. literatūros, meno ir mokslo kūriniai,
2. atlikėjų pasirodymai, fonogramos, radijo ir televizijos laidos,
3. išradimai visose žmogaus veiklos srityse,
4. moksliniai atradimai,
5. pramoninis dizainas,
6. prekių, paslaugų ženklai, komerciniai vardai ir pavadinimai,
7. apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos,
8. bei kiti objektai, galintys atsirasti vykdant intelektinę veiklą pramonės, mokslo, literatūros ar meno srityse[51].

Taigi, remiantis paskutiniu Konvencijoje pateiktų intelektinės nuosavybės objektų sąrašo punktu, galima teigti, jog šis sąrašas nėra baigtinis ir gali būti papildomas kitais, naujai atsirandančiais ar atsirasiančiais intelektinės nuosavybės objektais. Tokiu pavyzdžiu galėtų būti kompiuterių programos, kurios remiantis Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos autorių teisių sutartimi buvo pripažintos intelektinės nuosavybės objektu, saugomu taip pat kaip ir literatūros kūrinys[52]. Verta paminėti, jog ši

[51] Konvencija, kuria įsteigiama Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija. (1967) TAR, 2016-01-21, Nr. 1334 < https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ae1a1c40c03311e5a6588fb85a3cc84b > [aplankyta 2017 05 09].
[52] Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos autorių teisių sutartis. (1996) Valstybės žinios, 2001-04-13, Nr. 32-1060 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.129878 > [aplankyta 2017 05 09].

Konvencija neįpareigoja Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos narių realizuoti visų joje išvardytų objektų apsaugos. Narėmis esančios šalys pačios nustato intelektinės nuosavybės teisės normų saugomų objektų katalogą[53]. Kadangi šie objektai numatomi atskirų šalių įstatymuose, intelektinių nuosavybės objektų samprata ir tokiems objektams keliami reikalavimai gali skirtis. Todėl atskirose šalyse intelektinės nuosavybės objektais laikomi tik tokie objektai, kurie tokiais įvardijami šių šalių įstatymuose arba atitinka įstatymuose numatytus kriterijus.

Kadangi šiam darbui svarbesni intelektinės nuosavybės objektai susiję su autorių teisėmis, todėl daug aktualesnė viena intelektinės nuosavybės objektų grupė – autorių teisių ir gretutinių teisių objektai, kuriuos galima rasti Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme.

Anot Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo, autorių teisių objektas – tai iš kūrybinės veiklos kilęs rezultatas, galintis būti išreikštas kokia nors objektyvia forma – tai turi būti originalus literatūros, mokslo ar meno kūrinys[54]. Tai, kas laikoma autorių teisių ir gretutinių teisių objektais, numatyta šio įstatymo 4 straipsnyje. Lietuvoje autorių teisių objektais laikomi: literatūros kūriniai bei kompiuterių programos; žodiniai kūriniai; scenoje atlikti skirti kūriniai, scenarijai ir jų planai; muzikos kūriniai; audiovizualiniai kūriniai bei radijo laidos; skulptūros, dailės bei grafikos kūriniai; fotografijos kūriniai; architektūros kūriniai; taikomosios dailės kūriniai; iliustracijos, žemėlapiai, planai ir t.t.; taip pat kiti kūriniai[55]. Be to, autorių teisių objektais gali būti ir išvestiniai kūriniai, sukurti panaudojus prieš tai minėtus autorių teisių objektus, kūrinių ar duomenų rinkiniai, duomenų bazės ar dokumentų neoficialūs vertimai. Taigi, autorių teisių objektų sąrašas nėra baigtinis.

Tam, kad išvardinti objektai būtų laikomi autorių teisių objektais bei jiems būtų taikoma autorių tiesių apsauga, šie objektai turi atitikti ir tam tikrus reikalavimus. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, jog egzistuoja du svarbūs autorių teisių objektų požymiai. Pirmiausia, autorių teisių objektais yra laikomi ne bet kokios, o kūrybinės veiklos (žmogaus intelektinės veiklos), susijusios su literatūra, menu ir mokslu, rezultatai, kurie yra išreikšti objektyvia forma[56] – taigi teismas išskyrė kūrybinės veiklos bei objektyvios formos kriterijus. Kūrybinės veiklos kriterijus reikalauja, kad kūrinys būtų parengtas naudojant savitą „gaminimo“ būdą, pasitelkiant savą intelektą[57]. Tuo tarpu laikantis objektyvios formos kriterijaus, kūrinys turi būti išreikštas kokia nors objektyvia forma (žodine, rašytine, skaitmenine ir t.t.)

[53] M. Stonkienė, Intelektinės nuosavybės teisė. Autorių teisė. Mokomoji knyga. Vilnius, 2011.
[54] Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas. 1999 05 18, Nr. VIII-1185.
[55] Ten pat.
[56] Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. lapkričio 4 d. nutartis Civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2013.
[57] Žr. išnašą 54.

Antruoju autorių teisių objektus apibūdinančiu požymiu teismas išskyrė originalumą. Anot teismo – originalumas yra pagrindinė sąlyga kūrinio teisinei apsaugai atsirasti[58].

Atsižvelgiant į autorių teisių objektų kategorijas, autorių teisių objektams gali būti taikomas tiek klasikinis subjektyvusis, tiek objektyvusis originalumo reikalavimas. Originaliais kūriniais, remiantis objektyviu originalumo reikalavimu, kūriniai laikomi tada, kai jie yra paties autoriaus intelektinės veiklos rezultatas. Šis originalumo reikalavimas taikomas naujai atsiradusiems kompiuteriniams kūriniams pavyzdžiui, kompiuterių programoms, duomenų bazėms, tačiau taip pat gali būti taikomas ir tokiems klasikiniams autorių teisių objektams, kaip fotografijos ar taikomosios dailės kūriniai, taip pat išvestiniams kūriniams. Tuo tarpu subjektyvus originalumas gali būti taikomas klasikiniams kūriniams, pavyzdžiui, meno kūriniams, kadangi subjektyvus originalumas reikalauja, kad kūrinyje atsispindėtų kūrėjo asmenybė. Tačiau, kadangi originalumo samprata yra teismų praktikos aiškinimo ir doktrinos dalykas, teismas kiekvienu konkrečiu atveju nustato kriterijus, leidžiančius darbo rezultatus laikyti originaliais arba tokiais nelaikyti[59].

Taigi, tam, kad tam tikras objektas būtų laikomas autorių teisių objektu, jis turi būti numatytas Lietuvos Respublikos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme, bei atitikti tris kriterijus – būti kūrybinės veiklos rezultatu, būti išreikštu kokia nors objektyvia forma bei būti originaliu.

Išsiaiškinus, kas laikytina intelektinės nuosavybės objektais – tiksliau, vienos iš nuosavybės objektų grupių – autorių teisių objektais, galima teigti, kad skaitmeniniu turtu gali būti Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme numatyti kūriniai, atitinkantys tris kriterijus – kūrybinės veiklos, originalumo bei objektyvios formos. Kadangi skaitmeninio turto forma turi būti skaitmeninė, skaitmeniniu turtu gali būti tik objektai galintys būti išreikšti skaitmenine forma. Tačiau, atsižvelgiant į tai, jog didžioji dauguma skaitmeninio turto yra ne ją turinčio, o šį skaitmeninį turtą sukūrusio asmens intelektinės veiklos rezultatas, paveldėti tokį, tam tikrame skaitmeniniame įrenginyje esantį turtą nėra įmanoma, kadangi autorių teises į šį turtą saugo įstatymai, kurie nenumato galimybės parsisiuntus kūrinį įgyti tokias pačias teises, kokias turi šio kūrinio autorius. Todėl remiantis Lietuvoje galiojančiais teisės aktais, toks skaitmeninis turtas kaip į kompiuterį ar išmanųjį telefoną parsisiųstos programos, garso ar vaizdo įrašai, elektroninės knygos ar paveikslėliai, negali būti paveldėjimo teisės objektu, nebent yra šį skaitmeninį turtą turinčio asmens intelektinės veiklos rezultatas, t. y. jo kūrinys.

3.2. Skaitmeninio turto paveldėjimo Lietuvoje galimybė

[58] Žr. išnašą 57.
[59] Ten pat.

Lietuvos Respublikos Civiliniame kodekse, 5.1 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kas gali būti paveldėjimo objektu. Remiantis šiuo straipsniu, paveldimi gali būti tiek materialūs (nekilnojamieji ir kilnojamieji daiktai), tiek nematerialūs dalykai (vertybiniai popieriai, patentai, prekių ženklai ir kt[60]). Palikėjo turtinės reikalavimo teisės bei turtinės prievolės, įstatymų numatytais atvejais intelektinė nuosavybė (autorių turtinės teisės į literatūros, mokslo ir meno kūrinius, gretutinės turtinės teisės bei teisės į pramoninę nuosavybę) taip pat gali būti paveldimi. Be to, įstatymai gali nustatyti ir kitas turtines teises ir pareigas[61]. Straipsnis numato ne tik tai, kas gali būti paveldėjimo objektu, bet ir tai, kas negali būti paveldima – „nepaveldimos asmeninės neturtinės ir turtinės teisės, neatskiriamai susijusios su palikėjo asmeniu (teisė į garbę ir orumą, autorystė, teisė į autorinį vardą, į kūrinio neliečiamybę, į atlikėjo vardą ir atlikimo neliečiamybę)“, nepaveldima „teisė į alimentus ir pašalpas, mokamas palikėjui išlaikyti, taip pat teisė į pensiją, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis[62].

Lietuvoje nesant teisės aktų dėl skaitmeninio turto paveldėjimo, pirmiausia reikia išsiaiškinti ar apskritai Lietuvoje yra tokio objekto kaip skaitmeninis turtas paveldėjimo galimybė. Siekiant tai padaryti, privalu analizuoti Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 5.1 straipsnį, kuriame numatyta paveldėjimo samprata.

Pirmiausia, apie tai, kas Lietuvoje gali būti paveldima. Remiantis šio straipsnio 2 dalimi, visų pirma, paveldimi gali būti materialūs dalykai, t. y. kilnojamieji ir nekilnojamieji daiktai. Remiantis Civilinio kodekso 4.2 straipsnio 3 dalimi, kilnojamieji daiktai yra daiktai, kurie gali būti perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties ir nesumažinus jų vertės. Nekilnojamaisiais daiktas, remiantis to paties straipsnio 1 bei 2 dalimis, laikomi daiktai, kurie pagal prigimtį yra žemės sklypas ir su juo susiję daiktai. Nekilnojamieji daiktai yra tokie daiktai, kurie negali būti perkeliami iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties ir iš esmės nesumažinus jų vertės. Taip pat, nekilnojamais daiktais gali būti daiktai, kuriuos nekilnojamaisiais pripažįsta įstatymai[63]. Taigi, akivaizdu, kad skaitmeniniam turtui tai taikoma būti negali, kadangi skaitmeninis turtas nėra daiktas – jis neturi materialios formos ir gali egzistuoti tik skaitmeniniu pavidalu tam tikruose skaitmeniniuose įrenginiuose. Šiuo atveju turtu būtų laikomas tik įrenginys kuriame laikomas skaitmeninis turtas, bet ne jo turinys.

Toliau straipsnyje taip pat teigiama, jog paveldimi gali būti ir nematerialūs dalykai – vertybiniai popieriai, patentai, prekių ženklai ir kita. Vėlgi, svarbu išsiaiškinti, kas yra nematerialūs dalykai? Remiantis tuo, kad prie nematerialių dalykų priskiriami vertybiniai popieriai, patentai bei prekių ženklai,

[60] Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas. 2000 07 18, Nr. VIII-1864.
[61] Ten pat.
[62] Ten pat.
[63] Ten pat.

galima daryti išvadą, jog tai fizinės formos neturintis dalykai, tačiau turintys tam tikrą vertę. Prekių ženklai ir patentai yra intelektinės nuosavybės objektai ir yra nematerialūs, bet ir tam tikras skaitmeninis turtas gali tokiu būti. Tai ypač tikėtina dėl to, jog skaitmeninis turtas ir intelektinė nuosavybė yra tarpusavyje susiję. Nuo tada, kai intelektinės nuosavybės objektai persikėlė į elektroninę erdvę, jų dėka atsirado daugiau skaitmeninio turto. Tuo pačiu ir tam tikras skaitmeninis turtas buvo pripažintas intelektinės nuosavybės objektu. Tokiu objektu tapo kompiuterių programos. Nors jos paremtos skaitmeniniu kodu ir yra skaitmeninis turtas, tačiau tuo pačiu yra ir autorių teisių saugomas objektas[64].

Autorių teisių saugomu objektu, anot Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo, yra laikomi originalūs literatūros, mokslo ir meno kūriniai, kurie yra kokia nors objektyvia forma išreikštas kūrybinės veiklos rezultatas. Tam, kad tam tikras kūrinys galėtų būti laikomas autoriniu, turi atitikti du pagrindinius reikalavimus: turi būti originalus bei būti intelektinės kūrybos rezultatu.

Toks skaitmeninis turtas kaip domenų vardai, kodai, kompiuterių programos yra intelektinės veiklos rezultatai, taip pat tenkina ir originalumo kriterijų. Todėl šiuo atveju ir skaitmeninį turtą būtų galima laikyti nematerialiu dalyku. Be to, pagal straipsnyje pateiktą šio punkto formuluotę, "ir kita" galima teigti jog šių dalykų sąrašas nėra baigtinis ir įstatymų leidėjas paliko galimybę prie straipsnyje jau įvardytų, priskirti ir kitus, jei ne dabar, tai bent jau ateityje atsirasiančius nematerialius dalykus. Remiantis tuo, galima teigti jog tam tikras skaitmeninis turtas galėtų būti paveldimas priskiriant jį nematerialiems dalykams, o puikiu to pavyzdžiu galima laikyti tiek kompiuterių programas, tiek užsienio autorių skaitmeniniu turtu įvardijamą domenas.

Atsižvelgiant į tai, jog Lietuva yra Europos Sąjungos narė, aktuali ir Europos Teisingumo Teismo praktika. Vienoje iš bylų, nematerialiu asmens turtu buvo įvardytos įsigytos kompiuterinės programos. Europos Teisingumo Teismas, 2012 metų byloje *UsedSoft GmbH v. Oracle International Corp*., remdamasis 2009 metų Direktyva dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos[65], nusprendė, jog pirmojo pardavimo doktrina turi būti taikoma ir internetu parsisiųstoms bei Europos Sąjungoje parduotoms naudotoms kompiuterių programų kopijoms, jei tenkinami šie reikalavimai: 1) turi būti sumokėta pilna kaina; 2) nėra įsipareigojimo kompiuterio programą grąžinti; 3) programą perpardavęs asmuo nebeturi galimybės ja naudotis[66]. Asmuo nusipirkęs kompiuterio programos kopiją, tampa jos savininku, kadangi remiantis Teismo aiškinimu – pardavimas – tai susitarimas tarp asmenų, kuriuo vienas asmuo kitam asmeniui už užmokestį perleidžia savo nuosavybės teises į jam priklausantį materialų ar nematerialų

[64] Kiškis M, *Intelektinės nuosavybės teisinė apsauga elektroninėje erdvėje,* Metodinė priemonė, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2011.
[65] Europos Parlamento ir Tarybos 2009 m. balandžio 23 d. direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos. [2009] OL, L111/16.
[66] Europos Teisingumo Teismo byla. C-128/11, 2012 E.C.R. I-0000.

daiktą[67]. Šiuo sprendimu Europos Teisingumo Teismas pripažino, kad kompiuterių programos gali būti laikomos asmens nuosavybe, t.y. jo turtu. O kaip jau žinoma – nematerialus turtas gali būti paveldėjimo objektu. Kitas galimas paveldėjimo objektas – domeno vardas. Domeno vardas įvertinamas pinigais, todėl yra turtas, asmeniui priklausantis nuosavybės teise. Tai svarbi priemonė, padedanti ūkio subjektui reklamuoti ir realizuoti savo prekes bei paslaugas[68]. Lietuviškoje mokslinėje literatūroje teigiama, jog teisiniu požiūriu domenų vardai yra panašūs į intelektinės nuosavybės objektus, prievolines arba net daiktines teises[69]. Kaip ir prekės ženklas, domenas atlieka panašią funkciją – jis yra tam tikras žymuo, kurio dėka galime atskirti elektroninėje erdvėje esančias vieno asmens prekes, paslaugas ar informaciją nuo kito asmens prekių, paslaugų ar informacijos[70]. Remiantis šiuo teiginiu, galima daryti išvadą, jog domeno vardas elektroninėje erdvėje atlieka prekės ženklo funkciją. Šios nuomonės laikomasi ir teismų praktikoje.

Lietuvos teismų praktikoje nėra bylų susijusių su domeno vardo paveldėjimu, o ir pačių bylų kuriose būtų sprendžiami su domeno vardu susiję teisiniai ginčai nėra daug. Lietuvos apeliacinio teismo nutartyje, priimtoje 2010 metais, teismas pasisakė, jog „teisinių santykių susijusių su domenų vardų registravimu, naudojimu, ginčų nagrinėjimu ir pan., Lietuvos teisės aktai nereglamentuoja, o tiesioginių teisės normų, reglamentuojančių teisinę apsaugą nuo neteisėto domenų vardų naudojimo bei pažeistų teisių gynimo būdų nėra. Tačiau tai nereiškia, jog negalima taikyti panašius teisinius santykius reglamentuojančių normų“[71]. Taigi, teismas sprendė, kad tokiu atveju, kai civiliniai santykiai nereglamentuojami civilinės teisės normomis, remiantis Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 1.8 straipsnio 1 dalimi, taikomi panašius santykius reglamentuojantys civiliniai įstatymai (įstatymo analogija). Nutartyje taip pat teigiama, jog domenas kaip ir kiti intelektinės nuosavybės objektai yra nematerialaus pobūdžio[72], – taigi, teismo nuomone, domenas yra intelektinės nuosavybės objektas. Su tuo sutinka ir Darius Sauliūnas, kuris savo daktaro disertacijoje[73] teigia, jog „domeno vardas yra priskirtinas naujiems intelektinės nuosavybės objektams“, „o dar tiksliau, turėtų būti vertintinas kaip sui generis intelektinės nuosavybės objektas“[74]. Taigi, remdamasis panašumais tarp domenų vardų bei prekės ženklų, Apeliacinis teismas nusprendė, kad gali būti taikomas panašius intelektinės nuosavybės santykius dėl prekių ženklų

[67] Ten pat.
[68] Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2014 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-58/2014.
[69] Kiškis M., Petrauskas R., Rotomskis I., Štitilis D. Teisės informatika ir informatikos teisė: vadovėlis. – Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras, 2006.
[70] Ten pat.
[71] Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-380/2010.
[72] Ten pat.
[73] D.Sauliūnas *„Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga“* daktaro disertacija. MRU, Vilnius, 2007.
[74] Ten pat.

reglamentuojantis Prekių ženklų įstatymas[75]. Tokiu atveju, jei teismas teigia, jog domeno vardas gali būti prilygintas prekės ženklui, domenas gali būti ir paveldėjimo objektu, kadangi remiantis Civilinio kodekso 5.1 straipsnio 2 dalimi, prekių ženklai yra nematerialus turtas, kuris gali būti paveldimas. Iš to galima daryti prielaidą, jog esant būtinybei, (kuri iki šiol iškilusi nebuvo) sprendžiant ar tam tikras asmeninis skaitmeninis turtas gali būti paveldėjimo objektu, galėtų būti taikoma įstatymo analogija.

Taigi, remiantis Lietuvos įstatymais bei internetinių paskyrų pateikiamomis taisyklėmis, toks skaitmeninis turtas, kaip internetinių sistemų paskyrose esantis asmeninis, į paskyrą jos naudotojo įkeltas turinys, negali būti paveldėjimo objektu, o prisijungimas prie svetimos paskyros gali būti laikomas nusikalstama veika. Tačiau, toks skaitmeninis turtas, kaip domeno vardas galėtų būti paveldėjimo objektu. Paveldėjimo objektu galėtų būti ir tam tikras skaitmeninis turtas, esantis ne asmens paskyroje, o tam tikrame skaitmeniniame įrenginyje ar internete. Tokiu atveju, skaitmeninis turtas turėtų būti to asmens intelektinės veiklos kūrinys.

3.3. Problemos dėl skaitmeninio turto paveldėjimo.

Visgi, skaitmeninis turtas yra ne tik domenų vardai. Skaitmeninio turto galima rasti, pavyzdžiui, skaitmeniniuose įrenginiuose, socialinių tinklų ar elektroninio pašto paskyrose. Be prieš tai minėtų paskyrų, galimos tiek tam tikrų įstaigų, elektroninių parduotuvių, bankų ar kitų institucijų paskyros. Paskyra galima ir išmaniųjų įrenginių programų parduotuvėse. Šios internetinių sistemų paskyros turi vieną ypatybę – jos neatsiejamai susijusios su šių paskyrų naudotojo asmeniu, t.y. asmeniu, kuris savo vardu susikūrė tokią paskyrą. Bet paskyra nėra naudotojo nuosavybė. Susikūrus paskyrą, ši asmeniui tik suteikia galimybę naudotis internetinėje sistemoje teikiamomis paslaugomis, pvz., jei tai socialinis tinklas – suteikiama galimybė bendrauti su kitais tame tinkle esančiais asmenimis, skelbti tam tikrus įrašus, dalintis nuotraukomis, vaizdo įrašais ir pan. Jei tai internetinė parduotuvė – paskyros turėtojas gali užsisakyti elektroninėje parduotuvėje esančias prekes, stebėti kitų asmenų atsiliepimus, užsakymų statusą, pristatymo eigą ar jau įvykdytus užsakymus. Jei tai programų parduotuvė, tokia, kaip pavyzdžiui „Google Play“, galima į savo išmaniuosius įrenginius parsisiųsti programų, žaidimų, elektroninių knygų ar filmų. Šiomis paslaugomis paskyrą susikūręs asmuo gali naudotis tik dėl licencinės sutarties sudarytos su paslaugų teikėjų. Sudarant sutartį, paskyros naudotojui suteikiama asmeninė, neišskirtinė ir neperduodama licencija, todėl paskyra netampa naudotojo nuosavybe, ja galima naudotis tik licencijoje numatytą laiką[76]. Tas pats taikoma ir paskyroms, skirtoms tam tikrų skaitmeninių įrenginių naudojimui. Siekiant apsaugoti

[75] Žr. išnašą Nr. 68.
[76] Google taisyklės. <https://play.google.com/intl/lt_lt/about/play-terms.html > [aplankyta 2017 05 09].

tiek pačius įrenginius, tiek juose esantį skaitmeninį turtą, išmaniųjų įrenginių gamintojai ėmėsi apsaugos priemonių – tam, kad asmuo galėtų pilnai naudotis įrenginiu, privalo susikurti vartotojo paskyrą bei apsaugos kodą. Tačiau tokia apsauga sukelia nemažai problemų, kai įrenginių savininkai miršta – įrenginių paveldėtojai nebegali jais naudotis, nes saugos duomenų nežino arba jau nebegali sužinoti. Su tokia padėtimi susidūrė keletas Jungtinės Karalystės piliečių, kai Apple atstovai atsisakė atrakinti įrenginius, teigdami, jog tam reikalingas teismo sprendimas[77].

Kaip jau buvo minėta, ne pačios paskyros ar įrenginiai, bet juose jų naudotojo patalpintas asmeninis skaitmeninis turinys yra skaitmeninis turtas – tai gali būti laiškai, nuotraukos, vaizdo ar garso įrašai, ar tiesiog paskyrą naudojančio asmens įrašai ir t.t. Nei Europos Sąjungos, nei Lietuvos teisės aktai nenumato tokio objekto, kaip internetinė paskyra paveldėjimo, o ir pačių internetinių sistemų taisyklėse nenumatyta, kad kažkas kitas nei asmeninę paskyrą susikūręs asmuo galėtų paskyra naudotis, o juo labiau, ją kažkam perleisti. Štai pavyzdžiui, socialinio tinklo Facebook taisyklėse, siekiant apsaugoti asmens privatumą, numatyta, jog asmuo norintis šiame socialiniame tinkle susikurti paskyrą įsipareigoja neatskleisti savo slaptažodžio ir nesuteikti kitiems asmenims prieigos prie jo paskyros[78]. Tiesa, gali būti išimčių, tačiau Facebook kol kas jas taiko tik Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenantiems vartotojams. Remiantis Pataisytu patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktu, vartotojai gali tiek testamente, tiek specialiame susitarime nuspręsti, kas su jų paskyra turėtų būti daroma jiems mirus[79]. Tuo tarpu Lietuvoje, remiantis šiuo metu galiojančiais teisės aktais, kito asmens prisijungimo duomenų panaudojimas norint prisijungti prie tam tikroje internetinėje sistemoje esančios asmeninės to asmens paskyros, gali užtraukti baudžiamąją atsakomybę.

Norint pasiekti paskyroje esantį skaitmeninį turtą, pirmiausia reikia žinoti prisijungimo duomenis – vartotojo vardą bei slaptažodį. Prisijungimas prie paskyros be paskyros naudotojo sutikimo bei jam nežinant, yra nusikalstama veika.

Lietuvos Respublikos Baudžiamajame kodekse galima rasti keletą straipsnių, kuriuos teismai pritaikė bylose dėl neteisėto prisijungimo prie internetinių paskyrų – tai Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 198 straipsnis dėl neteisėto elektroninių duomenų perėmimo ir panaudojimo, 198[1] straipsnis dėl neteisėto prisijungimo prie informacinės sistemos bei 166 straipsnis dėl asmens susižinojimo

[77] Ekin Karasin, Grieving family slam Apple for refusing to unlock their dead son's iPad so they could read his funeral wishes after he died from bone cancer; < http://www.dailymail.co.uk/news/article-4348614/Family-slam-Apple-refusing-unlock-dead-son-s-iPad.html >;
Emma Glanfield, Apple refused grieving sons' request to unlock iPad that belonged to cancer victim mother because 'they need dead woman's written consent'; <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2574697/Apple-refuses-grieving-sons-request-unlock-cancer-victim-mothers-iPad-tells-need-dead-womans-written-consent.html >, [aplankyta 2017 05 09].
[78] Facebook taisyklės. <https://www.facebook.com/legal/terms > [aplankyta 2017 05 09].
[79] What data can a legacy contact download from Facebook?
<https://www.facebook.com/help/408044339354739?helpref=related&ref=related > [aplankyta 2017 05 09].

neliečiamumo pažeidimo. Lietuvos Aukščiausiasis teismas yra išaiškinęs, jog vartotoją elektroninio pašto sistemoje leidžianti nustatyti autentiškumo patvirtinimo procedūra gali būti laikoma viena iš šios sistemos saugumo (taip pat ir konfidencialumo) užtikrinimo priemonių, o teisėto vartotojo tapatybę patvirtinančių duomenų neteisėtas įvedimas, suklaidinant sistemą, vertintinas kaip šios sistemos apsaugos priemonių pažeidimas. Toks veiksmas laikomas neteisėtu prisijungimu prie informacinės sistemos[80]. Remiantis šiuo aiškinimu, mirusiojo asmens sutuoktinio ar šeimos nario prisijungimas prie jo paskyros gali būti laikomas nusikalstama veika. Tokiu atveju, jei paskyros savininkas savo paskyros duomenų niekada neatskleidė šeimos nariams, jo elgesys galėtų kelti prielaidą, jog asmuo norėjo apsaugoti savo privatumą. Dėl asmenų privatumo, Lietuvos Aukščiausiais Teismas yra pasisakęs, kad „net santuokos sudarymas ir asmenų kaip sutuoktinių statusas nepaneigia jų privatumo vienas kito atžvilgiu“, taigi jie privalo sutuoktinio privatumą gerbti ir nepažeisti, „nes pažeidimo atveju valstybei atsiranda pareiga apginti pažeistą teisę“. Tačiau, „nustatant, ar sutuoktinio teisė į privataus gyvenimo gerbimą buvo apribota ir pažeista dėl kito sutuoktinio elgesio, būtina atsižvelgti į sutuoktinių tarpusavio privatumo ypatumus“[81].

Privatumo apsauga ypač aktuali, kalbant apie internetinėje erdvėje esantį turtą. Internetinių paslaugų teikėjai, prieigai bei paskyroje esančiam turtui taiko asmens duomenų bei privatumo apsaugą. Šia apsauga jie grindžia prieigos, prie paskyroje esančio skaitmeninio turto, suteikimo atsisakymą. Kadangi Lietuvoje atvejų dėl prieigos suteikimo nebuvo, kaip pavyzdį galima pateikti bylą, kurią sprendė vienos iš Europos Sąjungos narių teismas. Bylą, *In re Facebook Ireland Ltd* [82] galima laikyti precedentu ne tik Vokietijoje, bet ir Europos Sąjungoje. Berlyno apygardos teismas priėmė sprendimą, kuriuo įpareigojo Facebook suteikti mirusios mergaitės tėvams prieigą prie jos Facebook paskyros bei joje esančių įrašų. Savo sprendime, teismas pasisakė, jog sutartis tarp vartotojo ir Facebook yra kaip bet koks kitas įpareigojantis susitarimas, todėl gali būti perleistas vartotojo įpėdiniams. Teismas nusprendė, jog Facebook remdamasis asmenų privatumo apsauga, neturėjo pagrindo neleisti prisijungti prie dukros profilio, kadangi tėvai yra paveldėtojai pagal įstatymą, turintys teisę žinoti ką jų nepilnametė dukra veikė internetinėje erdvėje. Į Facebook argumentą, jog leidimo suteikimas pažeistų trečiųjų asmenų privatumą, teismas atsakė, jog jei įpėdiniai gali skaityti konfidencialius mirusiojo laiškus ir tai nepažeidžia trečiojo asmens teisių, tas pats gali būti taikoma ir elektroniniams susirašinėjimams bei kitam asmeniniam turiniui[83]. Toks teismo sprendimas, valstybėje pasižyminčioje griežta asmens privatumo bei duomenų apsauga buvo galimas todėl, jog Vokietijoje asmens privatumo apsauga taikoma tik gyvam asmeniui.

[80] Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2015 m. sausio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-138/2015.
[81] Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. balandžio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-198/2013.
[82] Vokietijos byla: In re Facebook Ireland Ltd, Landgericht Berlin, No. 20 O 172/15.
[83] Ten pat.

Prancūzijoje taip pat. Tą patvirtina byla *SA Editions Plon v. Mitterand Subsequent*, kurioje Prancūzijos Kasacinis teismas išaiškino, jog teisė į privatumą prarandama asmeniui mirus[84].

Kalbant apie asmens privatumo ir duomenų apsaugą, taip pat svarbu paminėti, jog vienodai apsaugai Europos Sąjungoje užtikrinti skirta Direktyva, kurioje numatyti minimalūs apsaugos reikalavimai. Remiantis Direktyva, asmens duomenys – tai bet kokia su asmeniu susijusi informacija ir šis asmuo turi teisė uždrausti savo duomenų perdavimą, kai tokiam duomenų perdavimui ar pardavimui nėra teisinio pagrindo[85]. Tačiau jei asmuo miręs, Direktyva būti taikoma negali, nes joje mirusiojo duomenų apsauga nenumatyta. Visgi, remiantis tuo, jog šia Direktyva numatytas tik minimalus duomenų apsaugos standartas, Europos Sąjungos valstybės narės turi teisę duomenų apsaugą didinti priimant nacionalinius teisės aktus[86]. Keletas tokių valstybių – Bulgarija ir Estija. Šiose valstybėse apsauga taikoma ir mirusio asmens duomenims[87]. Lietuvoje mirusių asmenų teisė į privatumą taipogi ginama. LR civilinio kodekso 2.23 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog „fizinio asmens privatus gyvenimas neliečiamas, o informacija apie asmens privatų gyvenimą gali būti skelbiama tik jo sutikimu. Po asmens mirties tokį sutikimą gali duoti jo sutuoktinis, tėvai ar vaikai“[88]. Taigi, jei mirusiojo šeimos nariai kreiptųsi dėl prieigos prie skaitmeninio turto suteikimo, remiantis Lietuvos teise, tam tikrų duomenų bei turinio suteikimas mirusiojo privatumo nepažeistų.

Tačiau svarbu atsižvelgti ir į asmens teisę turimą turtą palikti savo nuožiūra, t.y. ir skaitmeniniam turtui turėtų būti taikoma CK 5.1 straipsnyje numatyta nuostata[89]. Skaitmeninio turto paveldėjimo galimybė, nesant išankstinio mirusiojo sutikimo, turėtų būti ribojama atsižvelgiant į skaitmenio turto tipą. Toks skaitmeninis turtas, kaip tam tikri asmens sukurti autorių teisių objektai, (pvz. muzikos, vaizdo ar tekstiniai failai) kurių naudojimui jokių kliūčių nėra (pvz. jie saugomi kompiuteryje, išorinėje duomenų saugojimo laikmenoje), turėtų būti laikomas asmens turto dalimi, ir būti paveldimas pagal įstatymą kaip ir kiti asmens turtą sudarantys daiktai. Atsižvelgiant į skaitmeninio turto pobūdį, šis turtas galėtų būti paveldimas kartu su daiktu, kuriame yra saugomas. Todėl kaip ir daiktų paveldėjimo atveju, išankstinis sutikimas neturėtų būti būtinas, nebent asmuo pats pageidautų, kad tam tikras daiktas, kartu su

[84] Prancūzijos byla: *SA Editions Plon v. Mitterand Subsequent*. Bylos vertimas į anglų kalbą.: <https://law.utexas.edu/transnational/foreign-law-translations/french/case.php?id=1240 > [aplankyta 2017 05 09].
[85] Europos Parlamento ir Tarybos 1995 m. spalio 24 d. direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. [1995] OL, L281.
[86] Edwards, Lilian and Harbinja, Edina, *'What Happens to My Facebook Profile When I Die?*' : Legal Issues Around Transmission of Digital Assets on Death (February 21, 2013) <https://ssrn.com/abstract=2222163> [aplankyta 2017 05 09].
[87] Ten pat.
[88] Žr. išnašą 80.
[89] Žr. išnašą 60.

skaitmeniniu turtu arba tik skaitmeninis turtas, po jo mirties priklausytų konkrečiam asmeniui. Tokiu būdu, būtų užtikrintos tiek mirusiojo, tiek jo paveldėtojų teisės.

Kalbant apie su internetinėmis paskyromis susijusį turtą – toks turtas turėtų būti paveldimas tik su išankstiniu asmens sutikimu. Visų pirma, tik pats skaitmeninio turto savininkas žino, kur, kiek ir kokio skaitmeninio turto turi. Todėl turėtų sudaryti norimo palikti turto sąrašą, (paskyras, kuriose yra skaitmeninio turto), taip pat įvardyti asmenis, kuriems tam tikras turtas turėtų atitekti. Kaip jau buvo minėta, tas faktas, kad paskyra suteikiama tik licencijos forma, sukeltų rūpesčių dėl galimybės šį turtą pasiekti po to, kai paskyros naudotojas miršta. Internetinių paslaugų teikėjai reikalauja raštiško paskyros naudotojo sutikimo atskleidžiant asmeninius duomenis, o skaitmeninio turto savininkui savo valią išreiškus raštu, tai palengvintų tokio turto gavimo procesą.

Taigi, galima teigti, jog skaitmeninio turto teisinio reglamentavimo nebuvimas sukelia daug nepatogumų jo savininkui mirus, tiek dėl to, jog tik pats savininkas žino kokio turto ir kur turi, tiek dėl to, jog didžioji skaitmeninio turto dalis nėra laikoma asmens nuosavybe. Būtinas aiškus apibrėžimas, koks skaitmeninis turtas yra asmens nuosavybė, nes dėl klaidingo supratimo didelė dalis tokio turto gali būti prarasta. Tačiau net ir žinant apie skaitmeninį turtą, mirusiojo artimųjų siekis tam tikrą turtą gauti, gali sukelti neigiamas pasekmes jų atžvilgiu – bylinėjimąsi norint gauti skaitmeninį turtą ar galimą baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą prisijungimo duomenų panaudojimą. Šioms problemoms spręsti teisinis reglamentavimas būtinas.

Apibendrinant šiame skyriuje analizuotą skaitmeninio turto paveldėjimo Lietuvoje galimybę, galima daryti prielaidą, jog Lietuvoje skaitmeninis turtas gali būti paveldėjimo teisės objektu. Tačiau tik tam tikras turtas. Tokiu turtu galėtų būti skaitmeninis turtas, galintis būti autorių teisių objektu, bet tik tuo atveju, jei yra šio turto savininko intelektinės veiklos rezultatas (kūrinys).

IŠVADOS

1. Viena iš svarbiausių šio darbo užduočių, buvo išsiaiškinti, kas yra skaitmeninis turtas. Remiantis Patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktu bei apie skaitmeninį turtą rašiusių autorių pateiktais skaitmeninio turto apibrėžimais, galima teigti, kad skaitmeninis turtas yra skaitmenine forma egzistuojanti bet kokia asmens sukurta informacija ar kūrinys esantys internete, skaitmeninių duomenų saugojimo laikmenose ar įrenginiuose, taip pat įsigytas ir į skaitmeninius įrenginius parsisiųstas skaitmeninis turinys,
2. Susipažinus su mokslinių straipsnių autorių skaitmeninio turto apibrėžimais, buvo pastebėta, kad autoriai linkę skaitmeninį turtą išskirti į dvi grupes – skaitmeninį turtą internetinėje vartotojo paskyroje bei skaitmeninį turtą skaitmeniniame įrenginyje.
3. Vertinant skaitmeninį turtą bei intelektinę nuosavybę, buvo pastebėta, kad jie glaudžiai susiję. Skaitmeniniu turtu gali būti intelektinės nuosavybės objektai – Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme numatyti kūriniai, galintys būti išreikšti skaitmenine forma.
4. Jungtinėse Amerikos Valstijose internetinėse paskyrose esančio skaitmeninio turto reglamentavimas nustatomas remiantis Pataisytu patikėtinio prieigos prie skaitmeninio turto aktu. Jame įtvirtinta trijų pakopų prioritetinė sistema, kurioje galimos trys skirtingos internete esančio skaitmeninio turto valdymo galimybės. Pirma – skaitmeninio turto saugotojas skaitmeninio turto savininkui gali pateikti „internetinį įrankį“ Tokiu būdu turto savininkas gali įvardyti asmenį, kuriam suteikiama teisė į prieigą prie skaitmeninio turto arba tiesiog įpareigoti paslaugų teikėją šį turtą panaikinti. Antra – tuo atveju, jei paslaugų teikėjas vartotojui nesuteikė galimybės pasinaudoti „internetiniu įrankiu“ arba vartotojas šios galimybės atsisakė, turto savininkas savo valią dėl skaitmeninio turto gali išreikšti testamente, pavedime, įgaliojime ar kitame rašytiniame dokumente. Galiausiai, nesant jokių vartotojo nurodymų, skaitmeninio turto likimą nulemia paslaugų teikimo sutartis. Jei sutartyje nenumatyta galimybė patikėtiniui gauti prieigą prie paskyroje esančio skaitmeninio turto – taikomos akto nuostatos.
5. Šiame darbe iškeltas ginamasis teiginys, kad skaitmeninis turtas Lietuvoje negali būti paveldėjimo objektu, buvo paneigtas. Analizuojant skaitmeninio turto paveldėjimo Lietuvoje galimybę, buvo nustatyta, kad tam tikras skaitmeninis turtas gali būti paveldėjimo teisės objektu. Toks turtas, kaip Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme numatyti autorių teisių objektai, esantys skaitmeniniu pavidalu, gali būti paveldėjimo objektu tuo atveju, jei yra skaitmeninio turto turėtojo intelektinės veiklos rezultatas t.y. jo kūrinys.

6. Skaitmeninio turto paveldėjimo galimybė, nesant išankstinio mirusiojo sutikimo, turėtų būti ribojama atsižvelgiant į skaitmenio turto tipą.
7. Toks skaitmeninis turtas, kaip tam tikri asmens (turto savininko) sukurti autorių teisių objektai, (pvz. muzikos, vaizdo ar tekstiniai failai) kurių naudojimui jokių kliūčių nėra (pvz. jie saugomi kompiuteryje, išorinėje duomenų saugojimo laikmenoje), turėtų būti laikomas asmens turto dalimi, ir būti paveldimas pagal įstatymą kaip ir kiti asmens turtą sudarantys daiktai, o išankstinis sutikimas neturėtų būti būtinas. Tačiau su internetinėmis paskyromis susijęs turtas turėtų būti paveldimas tik esant išankstiniam asmens sutikimui.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai:

1. Fiduciary Access to Digital Assets Act (2014). Nuoroda internete: <http://www.uniformlaws.org/shared/docs/Fiduciary%20Access%20to%20Digital%20Assets/2014am_ufadaa_draft.pdf >[aplankyta 2016 12 19].
2. Revised Fiduciary Access to Digital Assets Act (2015). <http://www.uniformlaws.org/Act.aspx?title=Fiduciary%20Access%20to%20Digital%20Assets%20Act,%20Revised%20(2015)> [aplankyta 2016 12 19].
3. Delaware Fiduciary Access to Digital Assets Act (2014). <http://legis.delaware.gov/json/BillDetail/GetHtmlDocument?fileAttachmentId=46758> [aplankyta 2017 02 28].
4. Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas. 2000 07 18, Nr. VIII-1864.
5. Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas. 1999 05 18, Nr. VIII-1185.
6. Electronic Communications Privacy Act. (1986)
7. Computer Fraud and Abuse Act. (1986)
8. Europos Parlamento ir Tarybos 2009 m. balandžio 23 d. direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos. [2009] OL, L111/16.
9. Europos Parlamento ir Tarybos 1995 m. spalio 24 d. direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. [1995] OL, L281.
10. Konvencija, kuria įsteigiama Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija. (1967) TAR, 2016-01-21, Nr. 1334 < https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ae1a1c40c03311e5a6588fb85a3cc84b > [aplankyta 2017 05 09].
11. Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos autorių teisių sutartis. (1996) Valstybės žinios, 2001-04-13, Nr. 32-1060. < https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.129878 >[aplankyta 2017 05 09].

Mokslinė literatūra:

1. Rimvydas Laužikas, *Skaitmeninis ar elektroninis?,* Knygotyra, Nr. 51, (2008), p. 227-228. <http://www.zurnalai.vu.lt/knygotyra/article/viewFile/7904/5776 > [aplankyta 2017 01 15].
2. Asta Jakutytė - Sungailienė, *Turto samprata civilinėje teisėje,* Socialinių mokslų studijos, 2009, 3(3), p. 213–227. < https://www.mruni.eu/upload/iblock/05f/jakutyte-sungailiene.pdf > [aplankyta 2017 01 15].

3. Jamie B. Hopkins, *Afterlife in the Cloud: Managing a Digital Estate* (April 10, 2013). 5 Hastings and Science Technology Law Journal 210, 2013.
4. Laura McCarthy, *Digital Assets and Intestacy*, 21 B.U. J. SCI. & TECH. L. 384, 2015.
5. Gerry W. Beyer, *Web Meets the Will: Estate Planning for Digital Assets*, NAEPC Journal of Estate & Tax Planning, First Quarter, 2015.
6. Beyer, Gerry W. and Nipp, Kerri G., *Estate Planning for Digital Assets* (July 1, 2011). Estate Planning Studies, July 2011. < https://ssrn.com/abstract=1879950 > [aplankyta 2017 03 15].
7. Ashley F. Watkins, *Digital Properties and Death: What Will Your Heirs Have Access to After You Die?*, Buffalo lawn review 62(1):193-235, (2014).
8. Natalie M. Banta, *Inherit the Cloud: The Role of Private Contracts in Distributing or Deleting Digital Assets at Death*, 83 Fordham L. Rev.799 (2014).
9. Maria Perrone, *What Happens When We Die: Estate Planning of Digital Assets*, 21 CommLaw Conspectus 185 (2012).
10. Claudine Wong, *Can Bruce Willis Leave His iTunes Collection to His Children: Inheritability of Digital Media in the Face of EULAs*, 29 Santa Clara High Tech. L.J. 703 (2012).
11. *Kiškis M., Petrauskas R., Rotomskis I., Štitilis D. Teisės informatika ir informatikos teisė: vadovėlis.* – Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras, 2006.
12. D.Sauliūnas *„Interneto domenų vardai ir jų teisinė apsauga“* daktaro disertacija. MRU, Vilnius, 2007.
13. Kiškis M, *Intelektinės nuosavybės teisinė apsauga elektroninėje erdvėje*, Metodinė priemonė, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2011.
14. M. Stonkienė, Intelektinės nuosavybės teisė. Autorių teisė. Mokomoji knyga. Vilnius, 2011.
15. Lilian Edwards and Edina Harbinja, *'What Happens to My Facebook Profile When I Die?*': Legal Issues Around Transmission of Digital Assets on Death (February 21, 2013) < https://ssrn.com/abstract=2222163 > [aplankyta 2017 05 09].

Teismų aktai:

1. Lietuvos apeliacinio teismo 2010 m. balandžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-380/2010.
2. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2014 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-58/2014.
3. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-509/2013.
4. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2015 m. sausio 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-138/2015.

5. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. balandžio 23 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-198/2013.
6. JAV byla: Stassen v Facebook. (2012)
7. JAV byla: In re Ellsworth, No. 2005-296. 651-DE (Mich. Prob. Ct. 2005).
8. Europos Teisingumo Teismo byla: C-128/11, 2012 E.C.R. I-0000.
9. Vokietijos byla: In re Facebook Ireland Ltd, Landgericht Berlin, No. 20 O 172/15.
10. Prancūzijos byla: *SA Editions Plon v. Mitterand Subsequent*. Bylos vertimas į anglų kalbą. <https://law.utexas.edu/transnational/foreign-law-translations/french/case.php?id=1240 > [aplankyta 2017 05 09].

Kiti šaltiniai:

1. Google taisyklės. < https://play.google.com/intl/lt_lt/about/play-terms.html > [aplankyta 2017 05 09].
2. Facebook taisyklės. <https://www.facebook.com/legal/terms >[aplankyta 2017 05 09].
3. What data can a legacy contact download from Facebook? <https://www.facebook.com/help/408044339354739?helpref=related&ref=related > [aplankyta 2017 05 09].
4. Marielle Gallo pranešimas Teisės reikalų komiteto vardu dėl intelektinės nuosavybės teisių įgyvendinimo vidaus rinkoje (COM(2009)0467 - 2009/2178(INI)) (A7-0175/2010). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20100920&secondRef=ITEM-023&format=XML&language=LT#top> [aplankyta 2016 12 19].
5. Lietuvių kalbos žodynas. <http://www.lkzd.lki.lt/Zodynas/Visas.asp> [aplankyta 2017 01 14].
6. Vienas iš Lietuvoje veikiančių interneto bankų. <https://www.swedbank.lt/lt/pages/privatiems/sutartys_interneto_bankas_ >[aplankyta 2017 01 15].
7. Tam tikrų internetinių svetainių pavyzdžiai. < https://adpays.me/>, <http://apmokamosapklausos.lt/ >, < http://www.manonuomone.lt/lt>. [aplankyta 2017 04 05].
8. The Uniform Law Commission wrote UFADAA to give fiduciaries broad access to digital assets. < http://www.nolo.com/legal-encyclopedia/ufadaa.html >[aplankyta 2017 04 29].
9. Ekin Karasin, Grieving family slam Apple for refusing to unlock their dead son's iPad so they could read his funeral wishes after he died from bone cancer; <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4348614/Family-slam-Apple-refusing-unlock-dead-son-s-iPad.html > [aplankyta 2017 05 09].

10. Emma Glanfield, Apple refused grieving sons' request to unlock iPad that belonged to cancer victim mother because 'they need dead woman's written consent'; <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2574697/Apple-refuses-grieving-sons-request-unlock-cancer-victim-mothers-iPad-tells-need-dead-womans-written-consent.html > [aplankyta 2017 05 09].